РЕПУБЛИКА СРБИЈА
СКУПШТИНА ОПШТИНЕ КОСЈЕРИЋ

И З В Е Ш Т А Ј О

СТРАТЕШКОЈ ПРОЦЕНИ УТИЦАЈА
ПЛАНА ДЕТАЉНЕ РЕГУЛАЦИЈЕ „БРДО ГРАД“ У КОСЈЕРИЋУ
НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ

Д.О.О. ЗА ПЛАНИРАЊЕ, ПРОЈЕКТОВАЊЕ, АОП И ИНЖЕЊЕРИНГ
"И Н Ф О П Л А Н" А р а н ђ е л о в а ц

2016.година

ПРЕДМЕТ: **ИЗВЕШТАЈ О СТРАТЕШКОЈ ПРОЦЕНИ УТИЦАЈА ПЛАНА ДЕТАЉНЕ РЕГУЛАЦИЈЕ „БРДО ГРАД“ У КОСЈЕРИЋУ НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ**

НАРУЧИЛАЦ: **ОПШТИНА КОСЈЕРИЋ**

ОБРАЂИВАЧ: **ДРУШТВО СА ОГРАНИЧЕНОМ ОДГОВОРНОШЋУ ЗА ПЛАНИРАЊЕ, ПРОЈЕКТОВАЊЕ, АУТОМАТСКУ ОБРАДУ ПОДАТАКА И ИНЖЕЊЕРИНГ “ИНФОПЛАН” Д.О.О. АРАНЂЕЛОВАЦ**
34300 Аранђеловац, Краља Петра I бр. 29

РУКОВОДИЛАЦ ИЗРАДЕ: **МАРИЈА ОРЛИЋ ПОЉАКОВИЋ, дипл.пр.планер**

РАДНИ ТИМ:
ЈАДРАНКА КАРАЛИЋ, дипл.инж.арх.
МАРИЈА ПАУНОВИЋ МИЛОЈЕВИЋ, дипл.инж.арх.
ДАНИЈЕЛА КАРАШИЋЕВИЋ, дипл.инж.арх.
ДРАГАНА СТОЈИЛОВИЋ,дипл.инж.арх.
САЊА СРЕЋКОВИЋ, дипл.инж.арх.
ГОРАН КАРАЛИЋ, дипл.инж.арх.

САРАДНИЦИ
Зоран Херцег, дипл.инж.саоб.
Милорад Добричић, дипл.инж.ел.
Слободан Божић, дипл.инж. маш.

ДИРЕКТОР

ВЛАДАН ЂОРЂЕВИЋ

САДРЖАЈ

Увод.....1
1.0. Полазне основе стратешке процене утицаја.....3
1.1. Преглед садржаја Плана детаљне регулације „Брдо Град“ у Косјерићу.....5
1.2. Карактеристике и циљеви Плана 7
1.2.1. Опис границе Плана детаљне регулације.....7
1.2.2. Постојећа и планирана намена површина Плана детаљне регулације за подручје „Брдо Град“ у Косјерићу.....9
1.2.3. Циљеви Плана детаљне регулације.....14
1.3. Хијерархијски однос са другим плановима-планска усклађеност.....14
1.3.1. Планови вишег реда од значаја за План детаљне регулације 15
1.4. Преглед карактеристика и оцена стања животне средине на подручју Плана.....20
1.4.1. Природне карактеристике и и историјски развој општине Косјерић.....20
1.4.2. Стање културног наслеђа.....22
1.4.3. Стање квалитета животне средине.....23
1.5. Разматрана питања и проблеми животне средине у обухвату Плана.....27
1.6. Резултати консултација са заинтересованим органима и организацијама....29
2.0. Општи и посебни цињеви стратешке процене утицаја и избор индикатора.....30
2.1. Општи и посебни циљеви стратешке процене.....30
2.2. Индикатори стратешке процене.....31
3.0. Процена могућих утицаја Плана на животну средину.....35
3.1. Процена утицаја на животну средину и поређење варијантних решења.....35
3.2. Разлози за избор најповољнијег варијантног решења.....39
3.3. Евалуација карактеристика и значаја утицаја планских решења.....39
3.4. Мере за ограничавање негативних и увећање позитивних утицаја на животну средину.....50
4.0. Смернице за ниже хијерархијске нивое.....57
5.0. Програм праћења стања животне средине у поступку спровођења Плана….....58
5.1. Индикатори праћења стања.....58
5.2. Права и обавезе надлежних органа.....59
6.0. Методологија стратешке процене утицаја на животну средину.....61
7.0. Тешкоће при изради стратешке процене утицаја на животну средину.....62
8.0. Приказ начина одлучивања за избор предложеног плана 62
9.0. Закључци стратешке процене утицаја.....63

СПИСАК ТАБЕЛА

Табела бр. 1 - Упоредни биланс планираних површина.....13
Табела бр .2.-Општа питања и проблеми заштите животне средине у Плану.....27
Табела бр. 3- Општи и посебни циљеви са избором индикатора 32
Табела бр. 4- Процена утицаја у односу на циљеве стратешке процене утицаја у варијантама 1 (да се план не примењује) и 2 (да се план примењује).....37
Табела бр. 5 - Вредновање карактеристика утицаја.....39
Табела бр. 6 - Критеријуми за оцењивање величине утицаја.....40
Табела бр. 7 - Критеријуми за оцењивање просторних размера утицаја 40
Табела бр. 8 - Скала за процену вероватноће утицаја.....41
Табела бр. 9 - Критеријуми за процену трајања утицаја.....41
Табела бр. 10- Критеријуми за процену учесталости утицаја.....41
Табела бр 11 – Матрица процене утицаја.....43
Табела бр.12.- Матрица процене утицаја.....45
Табела бр.13.- Матрица процене утицаја 47
Табела бр.14- Највиши дозвољени нивои спољашње буке.....53
Табела бр.15.-Препоруке за асеизмичну градњу.....54
Табела бр.16.- Препоруке за дефинисање мера заштите од утицаја инфраструктуре.....55
Табела бр.17. - Индикатори праћења стања животне средине..... 59

УВОД

Законом о стратешкој процени утицаја ("Службени гласник РС", бр. 135/04 и 88/10) дефинисана је обавеза спровођења поступка стратешке процене утицаја на животну средину за планове и програме из области урбанистичког планирања. Стратешка процена утицаја урбанистичког плана на животну средину ради се у циљу обезбеђивања заштите животне средине и унапређивања одрживог развоја. На основу одредби члана 5. Закона, стратешка процена се обавља за урбанистички план. Стратешком проценом за урбанистички план успоставља се оквир за одобравање будућих развојних пројеката, одређених прописима којима се уређује процена утицаја пројеката на животну средину.

Стратешка процена утицаја на животну средину је поступак који обезбеђује услове за одговарајућу заштиту животне средине у току израде урбанистичких планова. Стратешка процена утицаја животну средину је процес који поред принципа, такође интегрише и циљеве одрживог развоја. При томе уважава потребу избегавања или ограничавања негативних утицаја на животну средину, здравље и добробит становништва. Ово интегрисање заштите животне средине се практично обавља у току свих фаза израде плана, и то од дефинисања принципа, визије, циљева, концепције, стратешких опредељења, планских решења, стратешких приоритета и инструментаријум за спровођење. Нарочито је осетљив и важан део у коме се дефинишу критеријуми, мере и правила коришћења, уређења земљишта и простора, као и заштите елемената животне средине.

Као инструмент заштите животне средине стратешка процена је комплементаран поступак са проценама утицаја пројеката, односно објеката. Стратешка процена је претежно квалитативна и заснива се на експертској процени, процењују се утицаји који су са становишта трајања дугорочни, а у вези су са циљевима заштите и развоја.
Стратешка процена утицаја на животну средину је инструмент којим се описују, вреднују и процењују могући значајни утицаји планских решења на животну средину до којих може доћи имплементацијом плана, у овом случају Плана детаљне регулације „ Брдо Град“ у Косјерићу и одређује мере за смањење негативних утицаја на животну средину и здравље људи. У савременом планирању простора, увођењем Извештаја о стратешкој процени утицаја, еколошка димензија прожима читав процес израде планских докумената и интегрисана је у планска решења, чиме планови постају квалитетнији и усклађенији са концептом одрживог развоја. Применом стратешке процене утицаја у урбанистичком планирању, отвара се простор за сагледавање насталих промена у простору и уважавање потреба развоја, уређење и заштите планског подручја. Планирање подразумева развој, а нова стратегија одрживог развоја захтева заштиту животне средине. Стратешка процена интегрише социјално–економске и физичке елементе животне средине, повезује, анализира и процењује активности различитих интересних сфера и усмерава политику, план или програм ка решењима која су, пре свега од интереса за животну средину.

У фази одлучивања како о изради планског документа, тако и о изради стратешке процене, извршени су одговарајући аналитички поступци и дефинисане полазне основе и оквир за израду Плана детаљне регулације „Брдо Град“ у Косјерићу, као и за обављање стратешке процене. У поступку одлучивања о изради стратешке процене испуњен је законски обавезни садржај у погледу: (а) разлога за израду стратешке процене, (б) приказ питања и проблема заштите животне средине, (в) разлоге изостављања појединих питања и проблема заштите животне средине, (г) елемената извештаја о стратешкој процени, (д) предлога методологије и других обавеза носиоца израде извештаја о стратешкој процени, (ђ) начина учешћа заинтересовних органа и организација, као и јавности у поступку израде и разматрања извештаја о стратешкој процени, (е) других података од значаја за израду стратешке процене.
Стручни обрађивач стратешке процене утицаја на животну средину Плана детаљне регулације „Брдо Град“ у Косјерићу је ИНФОПЛАН д.о.о. из Аранђеловца. У изради Извештаја ангажовани су експерти за поједине области које разматра стратешка процена утицаја на животну средину, а у циљу добијања што потпунијег и квалитетнијег Извештаја.

Једна од предности израде Извештаја о стратешкој процени утицаја на животну средину огледа се у томе што процедура израде Извештаја прати процедуру израде Плана детаљне регулације и пружа могућност ефикаснијег утицаја на планска решења и благовремено достављање евентуалних примедби у циљу унапређења и заштите животне средине.

Саставни део поступка стратешке процене су консултације са заинтересованим органима и организацијама и са становништвом, а у циљу обезбеђивања ефикасне заштите животне средине и одрживог развоја планског подручја. У овом случају поред претходних консултација, консултација у току израде планског документа, обавиће се и јавне консултације у оквиру јавног увида о нацрту планског документа. Обједињавањем административног и методолошког поступка израде, стручне контроле, верификације и јавног увида планског документа и стратешке процене омогућава се рационални приступ.
Резултати стратешке процене представљени су у Извештају о стратешкој процени утицаја Плана детаљне регулације „Брдо Град“ у Косјерићу на животну средину, који је урађен у складу са чл. 12. – 17. Закона, и који поред уводних напомена садржи следеће теме и подтеме, и то:

- Полазне основе стратешке процене утицаја;
- Општи и посебни циљеви стратешке процене и избор индикатора;
- Процена могућих утицаја Плана на животну средину;
- Смернице за ниже хијерархијске нивое;
- Програм праћења стања животне средине у поступку спровођења Плана;
- Методологија стратешке процене процене утицаја Плана на животну средину;
- Тешкоће при изради стратешке процене утицаја на животну средину;
- Приказ начина одлучивања за избор предложеног Плана ;
- Закључци стратешке процене утицаја (нетехнички резиме).

1.0. ПОЛАЗНЕ ОСНОВЕ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ УТИЦАЈА

Стратешка процена утицаја на животну средину Плана детаљне регулације „Брдо Град“ у Косјерићу је процес који ће обезбедити:

- приказ утицаја планираних намена, целина, зона, објеката, функција, садржаја и планираних линијске и комуналне инфраструктуре на стање и вредности животне средине на подручју Плана детаљне регулације
- имплементацију обавезујућих еколошких смерница у План детаљне регулације и
- примену смерница и мера заштите животне средине у поступку имплементације Плана.

У обављању стратешке процене полази се од основних начела утврђених одредбама члана 4. Закона, и то:

1) ***Начело одрживог развоја*** – одрживи развој јесте усклађен систем техничко-технолошких, економских и друштвених активности у укупном развоју у коме се на принципима економичности и разумности користе природне и створене вредности са циљем да се сачува и унапреди квалитет животне средине за садашње и будуће генерације. **Разматрањем** и укључивањем битних аспеката животне средине у припрему и усвајање одређених планова и програма и утврђивањем услова за очување вредности природних ресурса и добара, предела, биолошке разноврсности, дивљих и биљних животињских врста и аутохтоних екосистема, односно рационалним коришћењем природних ресурса доприноси се циљевима одрживог развоја.

2) ***Начело интегралности*** – политика заштите животне средине која се реализује доношењем планова и програма заснива се на укључивању услова заштите животне средине, односно очувања и одрживог коришћења биолошке разноврсности у одговарајуће секторске и међусекторске планове и програме.

3) ***Начело предострожности*** – свака активност мора бити спроведена на начин да се спрече или смање негативни утицаји одређених планова и програма на животну средину пре њиховог усвајања, обезбеди рационално коришћење природних ресурса и сведе на минимум ризик по здравље људи, животну средину и материјална добра.

4) ***Начело хијерархије и координације*** – процена утицаја планова и програма врши се на различитим хијерархијским нивоима на којима се доносе планови и програми. У поступку стратешке процене планова и програма повећани степен транспарентности у одлучивању обезбеђују се узајамном координацијом надлежних и заинтересованих органа у поступку давања сагласности на стратешку процену, кроз консултације, односно обавештавања и давања мишљења на план и програм.

5) ***Начело јавности*** – у циљу информисања јавности о одређеним плановима и програмима и о њиховом могућем утицају на животну средину, као и у циљу обезбеђења пуне отворености поступка припреме и доношења или усвајања планова и програма, јавност мора, пре доношења било какве одлуке, као и после усвајања плана и програма, имати приступ информацијама које се односе на те планове и програме или њихове измене.

Као основ и полаз за израду стратешке процене утицаја на животну средину Плана детаљне регулације „Брдо Град“ у Косјерићу, коришћена је следећа документација и подаци:

- Одлука о изради Плана детаљне регулације „Брдо Град“ у Косјерићу бр. 350-7/11-02 од 29. 04. 2011.године,
- Одлука о изради Стратешке процене утицаја на животну средину Плана детаљне регулације „Брдо Град“ у Косјерићу бр. 501-38/11-02 од 29. 11. 2011.године,
- Одлука о измени и допуни одлуке о изради Плана детаљне регулације локације "Брдо Град " у Косјерићу, бр.350-7/11-02, од 27.децембар 2012.године
- Концепт Плана детаљне регулације „Брдо Град“ у Косјерићу,
- Нацрт Плана детаљне регулације „Брдо Град“ у Косјерићу,

- Просторни план Републике Србије ("Службени гласник Републике Србије" бр. 88/2010. од 23.11.2010. године, “Службени гласник Републике Србије“, број 72/09 и 81/09 - исправка, 64/2010 - одлука УС и 24/2011).
- Просторни план општине Косјерић ("Службени лист општине Косјерић", број 7/11)
- План управљања отпадом (Одлука скупштине општине број: 501-53/10-02 од 14.04.2011.год.)
- Услови надлежних институција, органа, организација и предузећа за израду Плана.

За израду стратешке процене утицаја Плана на животну средину и Извештаја о стратешкој процени утицаја Плана, вредновање простора са аспекта еколошке одрживости и прихватљивости, избор најбоље понуђеног решења и предлагање смерница за ниже хијерархијске нивое, коришћена је следећа законска регулатива:

- Закон о заштити животне средине („Сл. гласник РС” бр. 135/04, 36/09, 72/09, 43/11);
- Закон о стратешкој процени утицаја на животну средину („Сл. гласник РС” бр. 135/04 и 88/10);
- Закон о процени утицаја на животну средину („Сл. гласник РС” бр. 135/04 и 36/09);
- Закон о планирању и изградњи („Сл. гласник РС” бр. 72/09, 81/09-исправка, 64/10-УС, 24/11, 121/12, 42/13-УС, 50/13-УС, 98/13-УС, 132/14 и 145/14);
- Закон о заштити природе („Сл. гласник РС” бр. 36/09, 88/10 и 91/10);
- Закон о културним добрима („Сл. гласник РС” бр. 71/94);
- Закон о водама („Сл. гласник РС” бр. 30/10 и 93/12);
- Закон о шумама („Сл. гласник РС” бр. 30/10 и 93/12);
- Закон о јавним путевима („Сл. гласник РС” бр. 101/05, 123/07, 101/11 и 93/12);
- Закон о управљању отпадом („Сл.гласник РС” бр. 36/09 и 88/10);
- Закон о амбалажи и амбалажном отпаду („Сл. гласник РС” бр. 36/09);
- Закон о заштити ваздуха („Сл.гласник РС” бр. 36/09);
- Закон о заштити од буке у животној средини („Сл.гласник РС” бр. 36/09 и 88/10);
- Закон о заштити од пожара („Сл.гласник РС” бр. 37/88, 37/89, 53/93, 67/93, 92/93,48/94, 101/05, 111/09 и 20/2015);
- Закон о заштити од јонизујућег зрачења и о нуклеарној сигурности („Сл.гласник РС” бр.36/09);
- Закон о заштити од нејонизујућег зрачења („Сл.гласник РС” бр. 36/09);
- Закон о интегрисаном спречавању и контроли загађивања животне средине („Сл. гласник РС” бр. 135/04);
- Закон о пољопривредном земљишту („Сл.гласник РС” бр. 62/06, 65/08 и 41/09);
- Правилник о техничким нормативима за хидратантску мрежу за гашење пожара („Сл. лист СФРЈ” бр. 30/91);
- Правилник о садржини, начину и поступку израде планских докумената („Сл. гласник РС”, бр. 31/10, 69/10 и 16/11);
- Правилник о компензацијским мерама („Сл. гласник РС” бр. 20/10),
- Правилник о дозвољеним количинама опасних и штетних материја у земљишту и води за наводњавање и методама њиховог испитивања („Сл. гласник РС” бр. 23/94);
- Правилник о начину складиштења, паковања и обележавања опасног отпада („Сл. гласник РС” бр. 92/10);
- Правилник о условима и начину сакупљања, транспорта, складиштења и третмана отпада који се користи као секундарна сировина или за добијање енергије („Сл. гласник РС” бр. 98/10);
- Правилник о категоријама, испитивању и класификацији отпада („Сл. гласник РС” бр. 56/10);
- Правилник о опасним материјама у водама („Сл. гласник СРС” бр. 31/82);
- Правилник о начину и минималном броју испитивања квалитета отпадних вода („Сл. гласник СРС” бр. 47/83 и 13/84);
- Правилником о садржини студије о процени утицаја на животну средину ("Сл. гласник РС", бр. 69/2005);
- Правилник о дезинфекцији и прегледу воде за пиће („Сл. гласник СРС” бр. 60/81);

- Правилник о методологији за процену опасности од хемијског удеса и од загађивања животне средине, мерама припреме и мерама за отклањање последица („Сл. гласник РС”бр. 41/10);
- Правилник о условима, начину и поступку управљања отпадним уљима („Службени гласник РС”, број 71/10);
- Правилник о дозвољеном нивоу буке у животној средини („Службени гласник РС”, бр. 72/10);
- Правилник о проглашењу и заштити строго заштићених и заштићених дивљих врста биљака, животиња и гљива („Службени гласник РС”, бр. 5/2010);
- Правилник о Националној листи индикатора заштите животне средине(„Сл.гласник РС“, број 37/11);
- Правилник о садржини начину и поступку израде планских докумената (“Службени гласник" Републике Србије, број 31/2010 и 69/2010);
- Уредба о граничним вредностима емисије загађујућих материја у води и роковима за њихово достизање („Сл. гласник РС“ бр. 67/11, 68/12-УС, 72/12 и 7/14-УС);
- Уредба о граничним вредностима емисије приоритетних и приоритетних хазардних супстанци које загађују површинске воде и рокови за њихово достизање („Сл. гласник РС“ бр. 35/11);
- Уредба о индикаторима буке, граничним вредностима, методама за оцењивање индикатора буке, узнемиравања и штетних ефеката буке у животној средини („Службени гласник РС”, број 75/10);
- Уредба о граничним вредностима емисија загађујућих материја у ваздух („Службени гласник РС”, број 71/10);
- Уредба о условима за мониторинг и захтевима квалитета ваздуха („Службени гласник РС”, број 11/10, бр. 75/10);
- Уредба о класификацији вода („Сл. гласник СРС” бр. 5/68);
- Уредба о категоризацији водотока („Сл. гласник СРС” бр. 5/68);
- Уредба о утврђивању Листе пројеката за које је обавезна процена утицаја и Листе пројеката за које се може захтевати процена утицаја на животну средину („Сл. гласник РС” бр. 114/08).

1.1. ПРЕГЛЕД САДРЖАЈА ПЛАНА ДЕТАЉНЕ РЕГУЛАЦИЈЕ „БРДО ГРАД“ У КОСЈЕРИЋУ

Садржај Плана детаљне регулације „Брдо Град“ у Косјерићу, урађен је у складу са одредбама и методологијом Законом о планирању и изградњи („Сл. гласник РС” бр. 72/09, 81/09-исправка, 64/10-УС, 24/11, 121/12, 42/13-УС, 50/13-УС, 98/13-УС, 132/14 и 145/14);

САДРЖАЈ:

- ОПШТА ДОКУМЕНТАЦИЈА
- ТЕКСТУАЛНИ ДЕО

I ОПШТИ ДЕО

1. ИЗВОД ИЗ КОНЦЕПТА ПЛАНА

1.1. Правни и плански основ за израду концепта Плана
1.2. Подлога за израду Плана
1.3. Опис границе Плана

1.4. Циљ израде Плана
1.5. Анализа и оцена стања
1.5.1. Објекти и површине јавне намене
1.5.2. Објекти комерцијално туристичких садржаја
1.5.3. Површине осталих намена
1.5.4. Стање саобраћајне мреже и капацитета саобраћајне инфраструктуре
1.5.5. Стање мреже и капацитета водопривредне инфраструктуре
1.5.6. Стање мреже и капацитета електроенергетске инфраструктуре
1.5.7. Стање мреже и капацитета телекомуникационе инфраструктуре
1.5.8. Стање мреже и капацитета термоенергетске инфраструктуре
1.6. Концепт планског решења
1.6.1. Предложене површине јавних намена
1.6.2. Површине предвиђене за комерцијално туристичке садржаје
1.6.3. Зона спорта и рекреације
1.6.4. Шумско земљиште
1.6.5. Саобраћајна инфраструктура
1.6.6. Водоводна мрежа и канализација
1.6.7. Телекомуникациона инфраструктура
1.7. Попис јавних површина

II ПЛАНСКИ ДЕО

2. ПРАВИЛА УРЕЂЕЊА
2.1. Грађевинско подручје
2.2. Површине јавних намена
2.3. Површине осталих намена
2.4. Земљиште изван грађевинског подручја
2.4.1. Зелене површине
2.4.2. Пољопривредне површине
2.5. Подела подручја Плана на зоне и просторне целине
2.6. Правила уређења површина јавних намена
2.6.1. Саобраћајна инфраструктура
2.6.2. Електороенергетска инфраструктура
2.6.3. Водоводна мрежа и канализација
2.6.4. Телекомуникациона инфраструктура
2.6.5. Прикупљање и одлагање чвртог отпада
2.6.6. Зона уређеног зеленила у функцији излетишта
2.6.7. Путно зеленило
2.7. Правила уређења површина осталих намена
2.7.1. Зона комерцијалних садржаја у функцији туризма – Еурополис
2.7.1. Зона комерцијалних садржаја у функцији туризма – Хотел
2.7.2. Зона комерцијалних садржаја у функцији туризма
2.8. Општи и посебни услови и мере заштите
2.8.1. Зашита природних и културних добара
2.8.2. Општи и посебни услови и мере заштите живота и здравља људи
2.8.3. Заштита од пожара
2.8.4. Заштита од земљотреса
2.8.5. Заштита од поплава
2.8.6. Заштита од техничко-технолошких несрећа

2.8.7. Заштита од ратних дејстава
2.9. Закључци стратешке процене утицаја (нетехнички резиме)
2.9.1. Мере енергетске ефикасности

3. ПРАВИЛА ГРАЂЕЊА
3.1. Општа правила регулације
3.2. Општа правила парцелације
3.3. Општа правила грађења
3.4. Правила грађења на површинама јавних намена
3.4.1. Саобраћајна инфраструктура
3.4.2. Електроенергетска инфраструктура
3.4.3. Водоводна мрежа и канализација
Правила грађења за водопривредну инфраструктуру
Правила грађења за канализациону инфраструктуру
Правила грађења за атмосферску канализацију
3.4.4. Телекомуникациона инфраструктура
3.4.5. Прикупљање и одлагање чврстог отпада
3.4.6. Зона уређеног зеленила у функцији излетишта
3.5. Правила изградње површина и објеката осталих намена
3.5.1. Зона туристичких садржаја у функцији туризма-Еурополис
3.5.2. Правила грађења на пољопривредном земљишту
3.5.3. Правила грађења на шумском земљишту
3.6. Број објеката на грађевинској парцели
3.7. Упоредни биланси намене површина

4. СПРОВОЂЕЊЕ ПЛАНА

ГРАФИЧКИ ДЕО
ДОКУМЕНТАЦИОНИ ДЕО
ОДЛУКА
ОДЛУКА НАДЛЕЖНИХ ИНСТИТУЦИЈА
СТРУЧНА КОНТРОЛА

1.2. КАРАКТЕРИСТИКЕ И ЦИЉЕВИ ПЛАНА

1.2.1. ОПИС ГРАНИЦЕ ПЛАНА ДЕТАЉНЕ РЕГУЛАЦИЈЕ

Одлуком о измени и допуни одлуке о изради Плана детаљне регулације локације "Брдо Град " у Косјерићу, бр.350-7/11-02, од 27.децембар 2012.године, мења се члан 1 Одлуке о изради Плана детаљне регулације локације "Брдо Град " у Косјерићу, бр.350-7/11-02, од 29.априла 2011.године, тако да сада гласи:
Приступа се изради Плана детаљне регулације за подручје Брдо Град из три дела:

1. План детаљне регулације за подручје "Брдо Град 1"
2. План детаљне регулације за подручје "Брдо Град 2"
3. План детаљне регулације за подручје "Брдо Град 3"

Мења се члан 2 Одлуке о изради Плана детаљне регулације локације “Брдо Град” у Косјерићу, тако да сада гласи:

„Границом Плана обухваћене су кат. парцеле:

ПДР БРДО ГРАД 1

КО Село Косјерић
кп број 4343, 4255/1, 873 і 872/1

КО Цикоте
кп број 1202, 1203, 1204/1, 1423, 1142, 1143/1, 1144, 1145, 1146/2, 1154/1, 1154/2, 1155/1, 1155/2, 1156/1, 1156/2, 1157/1, 1157/2, 1158/2, 1163/4, 1417, 1158/4, 1159/2, 1159/1, 1160, 1161, 1162, 1163/2, 1163/5, 1167, 1166, 1168, 1177/1, 1177/2, 1176, 1175/3, 1175/1, 1175/2, 1126/1, 1169/1, 1169/3, 1170, 1171/2, 1172/1, 1172/2, 1173, 1174, 1124, 1125/1, 1122/2, 1123, део1390/1, 1085/2, 1086, 1087, 1093/1, 1093/2, 1092, 1091, 1090, 1089, 1088, , 1391/1, 1098/6, 1098/4, 1098/5, 1103/2, 1103/5, 1392, 1140, 1139, 1423, 1138, 1014/2, 1014/1, 1141, 1146/1, 1147, 1152/1, 1148, 1149, 1137, 1136/1, 1136/2, 1158/1, 1151, 1150, 1135/2, 1353/1, 1353/2, 1353/3, 1353/4, 1353/5, 1353/6, 1353/7, 1353/8, 1353/9, 1353/10, 1353/11, 1353/12, 1353/13, 1353/14, 1353/15, 1353/16, 1353/17, 1353/18, 1353/19, 1353/20, 1354/1, 1354/2, 1354/3, 1354/4, 1348/1, 1348/2, 1348/3, 1348/4, 1348/5, 1348/6, 1348/7, 1348/8, 1348/9, 1348/10, 1348/11, 1348/12, 1348/13, 1355/1, 1355/2, 1355/3, 1356, 1352/1, 1352/2, 1352/3, 1352/4, 1352/5, 1352/6, 1351, 1349, 1357/1, 1357/2, 1357/3, 1357/4, 1357/5,1358, 1359, 1360, 1350, 1361/1, 1361/2, 1361/3, 1361/4, 1361/5, 1361/6, 1361/7, 1361/8, 1361/9, 1361/10, 1361/11, 361/12, 1361/13, 1361/14, 1361/15, 1361/16, 1361/17, 1361/18, 1361/19, 1361/20, 1361/21, 1361/22, 1361/23, 1362, 1363, 1364, 1365, 1366, 1404, 1163/1, 1164, 1133, 1132/1, 1132/2, 1132/3, 1130, 1131, 1128, 1165/1, 1169/2, 1171/1, 1171/3, 1127, 1125/2, 1121, 1122/1, 1126/2, 1054/1, 1054/2, 1055/1, 1055/2, 1056/1, 1056/2, 1084, 1085/1, 1083/1, 1083/2, 1083/3, 1083/4, 1083/5, 1083/6, 1083/7, 1094, 1093/3, 1098/1, 1098/2, 1098/3, 1098/7, 1103/1, 1103/3, 1103/4, 1103/6, 1102, 1101, 1100, 1099, 1104, 1105,

У површини од око 54 ха.

ПДР БРДО ГРАД 2

К.О. ЦИКОТЕ
1107, 1106/1, 1120, 1319/1, 1319/2, 1319/3, 1319/4, 1349/5, 1319/6, 1319/7, 1325, 1320, 1324, 1317, 1106/2

К.О. СЕЧА РЕКА
Део 5947/1, 5949, 5948

У површини од око 54 ха.

ПДР БРДО ГРАД 3

К.о. Сеча Река,
кп број.4221, 4222, 4216, 4217, 4218, 4219, 4181/1, 4181/2, 4181/3, 4191/1, 4191/2, 4191/3, 4177/1, 4177/2, 4176, 4175, 4183, 4184, 4188, deo 6098, 3838, 3837, 4195/1, 4195/2, 4196, 4197, 4198, 4199, 4200, 4201, 4202, 4203, 4204, 4205, 4206, 4211/1, 4211/2, 4211/3, 4211/4, 4212, 4213, 4214, 4215, 4220, 5943, 4244/1, 4244/2, део5947/1, 5947/2, 5947/3, 5947/4, 5947/5, 5947/6, 5947/7, 5947/8, 5947/9, 4245/1, 4246, 4247, 4249, 4248, 4259/2, 4207, 4209, 420, 4210, 4260/1, 4260/2, 4261, 4262, 4273, 4274, 4275, 4276, 4268, 4269, 4270/1, 4270/2, 4271, 4272,

6011, 6012, 6013/1, 6013/2, 6015, 6016, 6017, 6018, 6014, 6019, 6020, 6021, 6022, 6023, 6024, 6025, 6026, 6027, 6029, 6030, 6031, 6032, 6033, 6034, 6035, 6036, 6037, 6010, 6009, 6008, 6007, 6006, 6005, 6004, 6003, 6002, 6001, 6000, 5999, 5998, 5997/1, 5997/2, 5997/3, 5996/1, 5996/2, 5996/3, 5995, 994, 5993, 5992, 5991, 5990, 5983, 5984, 5985, 5980, 5981, 5982, 5977 5978, 5979, 5973, 5974, 5975, 5970, 5976, 5971, 5972, 5960, 5961, 5962, 5963, 5964, 5965, 5966, 5967, 5968, 5969, 5959, 5958/1, 5958/2, 5958/3, 5958/4, 5958/5, 5958/6, 5958/7, 5958/8, 5958/9, 5958/10, 5957, 5956, 5955, 5954, 5953, 5952, 5951,5 950/1, 5950/2, 5950/3, 5950/4, 5950/5, 5950/6, 5946, 5945/1, 5945/2, 5945/3, 5944, 5943, 5942/1, 5942/2, 5941, 5940, 5939, 5938, 5937, 5936, 5935, 5934, 5933, 5932, 5931, 5930, 5929, 5928, 5927, 5925, 5924/1, 5924/2, 5923, 5922, 6099

У површини од око 135 ха.

Извештај о стратешкој процени утицаја третира подручје сва три Плана као једну целину као што је Одлуком о изради Стратешке процене утицаја на животну средину Плана детаљне регулације „Брдо Град“ у Косјерићу бр. 501-38/11-02 од 29. 11. 2011.године и предвиђено.

1.2.2. ПОСТОЈЕЋА И ПЛАНИРАНА НАМЕНА ПОВРШИНА ПЛАНА ДЕТАЉНЕ РЕГУЛАЦИЈЕ ЗА ПОДРУЧЈЕ „БРДО ГРАД 2“ У КОСЈЕРИЋУ

У постојећем стању Плана детаљне регулације за подручје "Брдо Град 1" евиндетирано је 23 пољопривредна домаћинства. Осим руралног становања, остале намене површина је пољопривредно и шумско земљиште, ливаде и пашњаци. На подручју предметног Плана планира се задржавање постојећих намена површина уз планирање нове и реконструкцију старе инфраструктуре. Општинска управа Косјерић решењем број 501-11/10-02 од 15.04.2010.год, дала је сагласност за изградњу хладњаче за малину на катастарским парцелама број 1121 и 1125/2 К.О. Цикоте, у складу са пројектом. Инвеститор је био ослобођен израде Студије о процени утицаја хладњаче на животну средину, уз обавезу да испоштује мере заштите предвиђене инвестиционо-техничком документацијом, како у току редовног рада објекта, тако и мере за спречавање удесних ситуација, као и да предузима додатне мере заштите применом важећих техничко-технолошких норми и стандарда како ни у ком случају не би дошло до загађења и нарушавања квалитета животне средине. Објекат је изграђен по Главном пројекту, испоштовани су хигијенско – санитарни прописи, еколошки проблеми на терену нису евидентирани.

Потез обухвата Плана детаљне регулације за подручје "Брдо Град 2" обухвата јужни део општине Косјерић, на висоравни Брдо Град и као такав представља најповољнију локацију за туристичко-комерцијалне садржаје. Постојеће земљиште за јавне намене представљају саобраћајне површине у оквиру обухвата Плана. На предметној локацији налази се објекат у изградњи. Поред започетог хотела (хотел је у сивој фази) и једног од пет планираних бунгалова (који је изграђен), планира се изградња туристичког комплекса – Еурополис. Планира се уређење простора постојећег излетишта са спортско-рекреативним садржајем. Један од циљева Плана је и оживљавање и унапређивање квалитета постојеће манифестације "Чобански дани", ширење понуде и окретање ка што већој разноврсности циљних група као могућих посетилаца.
Ливаде и пашњаци налазе се у свим деловима третираног подручја. На анализираном подручју, под пашњацима треба да остану оне површине које имају адекватну педолошку структуру, положај и нагиб терена. На таквим пашњацима треба развијати традиционално сточарство у функцији здраве хране. Оранице заузимају блаже нагнуте терене, дубља и плоднија земљишта на топлијим падинама. Подручје обухваћено Планом не обухвата парцеле у државној својини које се воде на корисника ЈП "Србијашуме".

На посматраном подручју површина под шумама заузима 6,9 ha , налази се у источном делу план и сва је у приватном власништву. Планско подручје Брдо Град 2 налази се на удаљености од градског насеља Косјерић око 8,5km и саобраћајну везу остварује са њим преко општинског пута Косјерић- Брдо Град. Саобраћајна мрежа у овом делу је неразвијена.

Обухват Плана детаљне регулације за подручје "Брдо Град 3" заузима највећу површину где у постојећем стању највећу површину заузима пољопривредно земљиште. На овом простору се налазе мање групације викенд кућа бесправно изграђених. Планирају се додатни спортско-рекреативни садржаји у функцији туристичког комплекса (спортски терени, ски стаза...), ловачки дом и уређење викенд насеља уз опремање потребном инфраструктуром. На катастарској парцели број 4196 КО Сеча Река, некада је радила фарма оваца капацитета око 500 грла, која већ двадесет година није у функцији. На планском подручју налази се већи број засада малињака, чији потенцијал и квалитет треба сачувати и искористити на прави начин.

Детаљна анализа и упоредни биланс са процентуалним учешћем постојеће и планиране намене површина Плана детаљне регулације за подручје "Брдо Град 1"и Плана детаљне регулације за подручје "Брдо Град 3" биће сасавни део Извештаја о стратешкој процени утицаја Плана детаљне регулације „Брдо Град“ у Косјерићу након израде истих.

Планом детаљне регулације „Брдо Град 2“ у Косјерићу предвиђено је повећање површина под грађевинским земљиштем како би се на одговарајући начин третирао значајан природни и економски ресурс. Оваквом променом постиже се промена вредности земљишта које даље омогућује развој инфраструктурних система и система јавних површина, као и рационално коришћење и економски ефикасна локација. Вредност земљишта директно зависи од просторне дистрибуције активности и намена.

Планиране намене површина дефинисане су у две групе:

- Површине у оквиру грађевинског подручја су површине јавних и осталих намена и
- Површине изван грађевинског подручја (шуме, пашњаци, ливаде и обрадиве површине)

ГРАЂЕВИНСКО ПОДРУЧЈЕ

Грађевинско подручје обухвата површину од 17,6 ha што је 32,35% од укупне површине плана (54,40 ha). У оквиру грађевинског подручја површине јавних намена су на 10,62 ha, а површине земљишта намењеног за остале намене 6,9 ha.
Изван грађевинског подручја, у категорији осталог земљишта остаје пољопривредно (29,9 ha) и шумско земљиште (6,9ha) што је укупно 36,8 ha или 67,65% од укупне површине плана.

Грађевинско земљиште – површине јавних намена

Укупна површина планираних површина јавне намене износи 10,62 ha , односно 60,34% грађевинског подручја.
Планиране површине за јавне намене обухватају земљиште планирано за изградњу:
- Саобраћајних површина
Површина под саобраћајницама је: 2,3 ha.
- Уређено зеленило у функцији излетишта

Планирана површина уређеног зеленила са туристичко-рекреативним садржајима заузима централни део плана и обухвата 6,7 ha, у оквиру чега је и јавно грађевинско земљиште, као и део земљишта планираног за изградњу инфраструктуре (саобраћајница и објеката техничке инфраструктуре).

Грађевинско земљиште – површине осталих намена

Површину осталих намена чини зона комерцијалних садржаја у функцији туризма која износи 6,9 ha што је 12,69% укупне површине плана. Предложене намене у овој зони су: туристичко-угоститељски објекти са смештајним капацитетима и објекти услужних делатности.

Земљиште изван грађевинског подручја

Изван грађевинског подручја у планском обухвату су: шуме, пашњаци и ливаде и обрадиве површине. Укупна површина износи 36,8 ha што представља 67,65% од укупне површине плана. Ове површине мењају своју првобитну намену.

Зелене површине-
Шумске површине су у приватном власништву површине 6,2 ha, углавном, на стрмим теренима.

Да би могле бити успешно организоване функције зелених површина, неопходно је урадити Програм уређења зелених површина и утврдити следеће:
- Евидентирање и валоризацију постојеће вегетације, посебно старог дрвећа
- При избору врста зеленила посебно водити рачуна о оним врстама које се ту већ налазе и које су се показале отпорним и њих користити уз увођење нових садница, а уз обавезну предходну анализу земљишта
- При пројектовању ускладити норме садње дрвећа и подземних инсталација.

Пољопривредне површине - Под пољопривредним земљиштем се подразумева обрадиво земљиште, пашњаци и ливаде.
У планском обухвату, у постојећем стању које се Планом задржава, **пашњаци и ливаде** заузимају највећу површину Плана (30,6 ha или 56,2%). **Обрадиво земљиште** углавном заузима блаже нагнуте терене, дубља и плоднија земљишта на топлијим падинама и укупне је површине 23,82 ha.
Планом је предвиђено задржавање што већег процента постојећег пољопривредног земљишта.
Пољопривредно земљиште је идеално за гајење хељде, кромпира, раних врста воћа.

Простор Плана детаљне регулације за посручје „Брдо Град 2“ је подељен на зоне према начину коришћења, претежним наменама, правцима развоја - чине га зона комерцијално туристичких садржаја, зона спорта и рекреације и зона зеленила.

Целина 1 - Зона комерцијално туристичких садржаја

Налази се у источном и западном делу плана. Површина ове зоне износи 6,9ha што је 12,7 % од укупне површине плана. Постојећа намена површина у овој зони је претежно пољопривредно земљиште (пашњаци и ливаде).

На парцели у западном делу постоји хотел са бунгаловима у изградњи. На овој парцели, уз објекат хотела, пранирана је и изградња бунгалова као допунских смештајних јединица.

Источни део целине 1 предвиђен је за изградњу објеката у функцији туризма. На овом простору предвиђа се изградња више мањих објеката са смештајним капацитетима. Могућа намена на овом простору је комплекс Еурополис-европски град. Комплекс се састои од већег броја мањих објеката који су у функцији централног објекте. Свака земља учесница има могућност да сагради један од ових објеката у духу своје земље.

Остали део целине је туристичко угоститељске намене.

Еурополис представља европски град у малом. Локација за формирање града веома је атрактивна због свог географског положаја и природних карактеристика. Планирано је да свака амбасада изгради типичну кућу са свим аутентичним одликама некога краја из државе коју та амбасада представља. Те куће биле би повезане пешачким улицама и интерним /сервисним/ саобраћајницама. На овом простору планирано је око 40 објеката површине максимлно 100m².

Организација града треба да се састоји од главног објекта наслоњеног на приступну саобраћајницу, инфраструктурно опремљеног и објеката еурополиса изграђених у духу архитектуре сваке земље учеснице које би окруживале главни објекат.

Могуће пратеће намене: уређена површина за рекреацију, шеталишта, објекти за одмор при шетњи итд.

У склопу ове просторне целине није дозвољена изградња других објеката, осим објеката који су искључиво у функцији пратећих или помоћних садржаја који допуњују основну намену.

Изградња објеката треба да буде прилагођена морфологији терена. Приликом материјализације користити природне материјале.

Целина 2 - Зона спорта и рекреације

Ову зону чине неуређене, зелене површине које се уређују као туристичко- рекреативни простори. Зона спорта и рекреације обухвата површину предвиђену за излетиште и одржавање манифестације „Чобански дани“. У оквиру ове зоне планирано је уређење ширег појаса око постојеће позорнице. На овим површинама, Планом је дозвољена изградња објеката за одмор, уживање, рекреацију и комерцијалне садржаје у функцији спорта и туризма.

Постојеће зеленило треба задржати и употпунити новим. У овој зони предвиђени су мањи објекти за спорт и рекреацију у виду трим стаза, шеталишта, дечија игралишта.

У оквиру Плана детаљне регулације "Брдо Град 3" предвиђене су веће површине за спорт и рекреацију које ће задовољити потребе читаве туристичко рекреативне зоне "Брдо Град".

Целина 3 - Зона зеленила

Целина 3 представља зону зеленила ван грађевинског подручја, њена површина износи 36,8 ha или 67,65 % плана. Ово је површина под: ливадама, пашњацима, ораницама и шумама. Планом се предвиђа да ова целина не мења своју првобитну намену како би се природно окружење задржало у што већој мери.

Планирана организација простора је између осталог заснована на резултатима детаљне анализе простора, сагледавајући простор у његовој функционалној целовитости.

У следећој табели приказани су биланси површина по намени.

Табела 1. Упоредни биланс планираних површина :

НАМЕНА ПРОСТОРА	**Постојећа површина (ha)**	**Постојећа површина (%)**	**Планирана површина (ha)**	**Планирана површина (%)**
ГРАЂЕВИНСКО ПОДРУЧЈЕ				
ПОВРШИНЕ ЈАВНЕ НАМЕНЕ				
1.1 Саобраћајне површине				
Саобраћајнице	1,08	1,98	2,3	4,23
∑	1,08	1,98	2,3	4,23
1.2 Зона спорта и рекреације				
Уређено зеленило	/	/	8,32	15,29
∑	/	/	8,32	15,29
свега – површине јавне намене	**1,08**	**1,98**	**10,62**	**19,52**
ПОВРШИНЕ ОСТАЛЕ НАМЕНЕ				
2.1 Зона комерсијалних садржаја у функцији туризма – Еурополис				
Еурополис	/	/	6,0	11,03
∑	/	/	6,0	11,03
2.2 Зона комерсијалних садржаја у функцији туризма – хотел				
Хотел	/	/	0,8	1,47
∑	/	/	0,8	1,47
2.3 Зона комерцијалних садржаја у функцији туризма				
Услужне делатности	/	/	0,1	0,18
∑	/	/	0,1	0,18
свега – површине остале намене	/	/	6,9	12,68
Укупно грађевинско подручје	**/**	**/**	**17,6**	**32,35**
ЗЕМЉИШТЕ ВАН ГРАЂЕВИНСКОГ ПОДРУЧЈА				
Шуме	6,9	12,69	/	/
Пашњаци	16,71	30,73	/	/
Оранице	29,64	54,51	/	/
Остало зеленило	/	/	36,8	67,65
Укупно земљиште ван грађевинског подручја	53,25	97,93	36,8	67,65
ПОДРУЧЈЕ ПЛАНА	**54,4**	**100**	**54,4**	**100**

1.2.3. ЦИЉЕВИ ПЛАНА ДЕТАЉНЕ РЕГУЛАЦИЈЕ

Циљеви уређења и изградње на територији општине Косјерић, а посебно простора Плана детаљне регулације „Брдо Град“ у ком је планирана изградња туристичког комплекса и основни програмски елементи су:

- дефинисање правила грађења и уређења на јавном и осталом грађевинском земљишту;
- стварање просторних услова како би се за плански опредељено земљиште, обезбедила флексибилна могућност реализације планираних објекта, а у циљу стварања услова за квалитетнији развој туризма на територији општине Косјерић;
- дефинисање нових саобраћајних површина, нових саобраћајница, мирујућег саобраћаја и пешачких токова, за обезбеђење приступа, као и повезивање са планираним садржајима у окружењу;
- разграничење површина јавног грађевинског земљишта од осталог у складу са Законом и прописима;
- дефинисање могућности парцелације и препарцелације;
- дефинисање и спровођење мера заштите животне средине.
- повећање атрактивности простора за привлачење домаћих и страних улагача у области туризма

Планирана организација и коришћење предметног простора, има за циљ да обезбеди очување животне средине постојећих природних вредности али и да заустави деградацију животне средине, ограничи даље непланско коришћење.
Један од главних циљева је висока заштита простора и чување природне вредности, те је стога неопходно извршити конзервацију простора, сачувати и унапредити постојеће природне лепоте, како би се формирао природни амбијент. Развој туризма је један од приоритетних циљева предметног Плана.

1.3. ХИЈЕРАРХИЈСКИ ОДНОС СА ДРУГИМ ПЛАНОВИМА - ПЛАНСКА УСКЛАЂЕНОСТ

При процени могућих утицаја стратешког карактера Плана на животну средину, морају се у обзир узети планови вишег реда и планови од значаја за предметни План, због обавезујућих смерница које морају бити имплементиране у предметни План. На то обавезује једно од начела стратешке процене утицаја - начело хијерархије и координације на свим нивоима.

Извршена је прелиминарна процена планских и стратешких докумената од значаја за израду Плана детаљне регулације и стратешке процене. Као најзначајнији издвајају се:
- Просторни план Републике Србије-ПП РС ("Службени гласник РС", број 88/10)
- Стратешка процена утицаја Просторног плана Републике Србије на животну средину
- Просторни план општине Косјерић („ Службени лист општине Косјерић“, број 7/11)
- Стратешка процена утицаја Просторног плана општине Косјерић на животну средину

1.3.1. ПЛАНОВИ ВИШЕГ РЕДА ОД ЗНАЧАЈА ЗА ПЛАН ДЕТАЉНЕ РЕГУЛАЦИЈЕ „БРДО ГРАД“ У КОСЈЕРИЋУ

СТРАТЕШКА ПРОЦЕНА УТИЦАЈА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ

Питања заштите животне средине разматрани у току израде Стратешке процене, дефинисана су на основу стања животне средине и захтева везаних за заштиту животне средине из планских и других докумената. Ова питања представљају стратешки важне елементе за обезбеђење заштите и унапређења животне средине при дефинисању просторног развоја Републике Србије.

Општи циљ Стратешке процене припремљен је на основу прикупљених података о стању животне средине, стратешких питања заштите животне средине од значаја за Републику, као и циљева и захтева у области заштите животне средине релевантних секторских докумената. У том контексту, као општи циљ Стратешке процене дефинисана је заштита основних чинилаца животне средине и одрживо коришћење природних вредности, као и унапређење управљања отпадом и рационално коришћење минералних и енергетских ресурса са циљем смањивања загађења и притисака од људских активности у еколошки угроженим подручјима.

Квалитет амбијенталног **ваздуха** у појединим областима и градовима Србије условљен је емисијама SO_2, NOx, CO, чађи, прашкастих материја и других загађујућих материја које потичу из различитих објеката и процеса. Мерење емисије дужни су да обезбеђују загађивачи ваздуха, претежно индустрија и енергетика.
Земљишта Србије изложена су различитим облицима деградације, која се манифестује у виду: смањења и деградације пољопривредног земљишта (услед водне и еолске ерозије, заслањивања земљишта, губитка хранљивих елемената, механичког збијања , приликом обраде тешким машинама, забаривања, поплава, губитка плодности, промене намене земљишта, ширење насеља и различитих видова загађења антропогеног порекла); загађења земљишта као последице индустријских, рударских, пољопривредних и саобраћајних активности и енергетике. На територији Републике Србије није могуће дати свеобухватни приказ стања квалитета
земљишта, јер не постоји систематски мониторинг земљишта који који би обезбедио јединствено прикупљање и анализе узорака, као и приказивања података.

Решења за смањење негативних и увећање позитивних утицаја Просторног плана на животну средину припремљена су за сваку категорију према постојећем степену загађености, деградације и притисака на животну средину, у форми стратешких решења и концепата којима се унапређује стање животне средине у категоријама загађене и деградиране животне средине, односно обезбеђује задржавање постојећег стања у категоријама квалитетне животне средине.
За подручја релативно квалитетне животне средине, са преовлађујућим позитивним у односу на негативне утицаје на човека, живи свет и квалитет живота, обезбеђују се решења и опредељења којима се елиминишу или умањују постојећи извори негативних утицаја односно увећава ефекат позитивних утицаја, који се користи као компаративна предност у планирању развоја. У овим подручјима је потребно спречити лоцирање делатности које загађују или деградирају животну средину, а све остале делатности спроводити уз примену одговарајућих мера заштите.
За подручја веома квалитетне животне средине, у којима доминирају позитивни утицаји на човека, живи свет и квалитет живота, обезбеђују се решења и опредељења којима се унапређује постојеће стање које се користи као компаративна предност у планирању развоја. У овим подручјима је потребно спречити лоцирање делатности које загађују или

деградирају животну средину, а све остале делатности спроводити уз примену одговарајућих мера заштите.

Развој туризма се мора заснивати на принципима одрживости који подразумевају реалне процене туристичких дестинација и капацитета, рационално коришћење ресурса за потребе задовољења туристичких потреба, одговарајуће опремање будућих туристичких подручја и ефикасно управљање отпадом и отпадним водама;

Мере које треба предузети у сектору туризма:
− побољшати смештајне капацитете, развити туристички систем квалитета и систем заштите потрошача;
− развити туристички информациони систем (информативни центри, брошуре, имиџ, позиционирање итд.);
− развити додатну туристичку понуду уз постизање економске исплативости и локалног просперитета (трговина, гастрономија, угоститељство, активности, путничке агенције итд.) отварањем нових радних места и уз максимално очување културног богатства и природне разноврсности;
− идентификовати и отклонити актуелне и потенцијалне конфликте између туризма и других активности везаних за коришћење ресурса.

Државни органи, органи локалне самоуправе и овлашћене и друге организације дужни су да редовно, благовремено, потпуно и објективно, обавештавају јавност о стању животне средине, односно о појавама које се прате у оквиру мониторинга имисије и емисије, као и мерама упозорења или развоју загађења која могу представљати опасност за живот и здравље људи, у складу са Законом о заштити животне средине и другим прописима. Такође, јавност има право приступа прописаним регистрима или евиденцијама које садрже информације и податке у складу са овим законом.

ПРОСТОРНИ ПЛАН ОПШТИНЕ КОСЈЕРИЋ („СЛУЖБЕНИ ЛИСТ ОПШТИНЕ КОСЈЕРИЋ“, БРОЈ 7/11)

Просторни план општине Косјерић обухвата подручје општине Косјерић, која се налази у региону западне Србије, у златиборком округу. Општина се граничи са општином Ваљево на северу, источно је општина Пожега, западно је Бајина Башта и на југу се граничи са општином Ужице.
Косјерићка котлина ограничена је са североистока обронцима Маљена, на југоистоку је Честобродица, на југозападу Црнокоса, а на западу Јелова Гора.
И поред релативно повољног положаја у западном делу централне Србије, сама општина има транзитни карактер и представља периферно подручје развоја у односу на главне осовине развоја Србије. Главни правци повезивања су такође дефинисани географским одредницама, и то преко долина река Скрапеж, Западне Мораве, Мораве и посредно, преко Вардара са јужном Европом.

ТУРИЗАМ

Постојеће стање, потенцијали и ограничења за развој туризма
Захваљујући природним и створеним условима а, пре свега, привлачности Дивчибара, Маљена и Повлена, туризам у општини Косјерић има вишедеценијску традицију. Ипак, може се рећи да туризам представља мање значајан чинилац привредног развоја Општине, будући да могућности туристичких атрактера нису у довољној мери искоришћене, нити су одговарајуће искоришћене могућности интегралног развоја туризма и осталих привредних грана. Туристичка понуда Општине данас се примарно ослања на:
- транзитни туризам дуж магистралног пута Нови Сад - Ваљево - Ужице (град Косјерић),
- манифестациони туризам **(манифестација "Чобански дани",** сеоски вашари) и

- сеоски и рекреациони туризам (махом села у североисточном делу Општине, подно Дивчибара).

Карактеристике стања туристичке понуде у општини Косјерић

А) Туристички атрактери на територији Општине

На подручју општине Косјерић постоје бројни и разноврсни туристички атрактери који представљају добру основу за развој туризма. Могу се уочити природне и створене вредности као могућности и ограничења за развој туризма.

- **Створене вредности** као могућност и ограничење за развој туризма на подручју општине Косјерић.

На простору Општине постоје бројне културно-историјске вредности које су само делимично укључене у туристичку понуду (црква-брвнара у Сечој Реци, хан у Косјерићу, меморијални комплекси Радановци и Букови). Поред тога, на подручју општине постоји низ других створених вредности које још увек нису извредноване и туристички представљене:

- Манифестације и вашари представљају део традиције општине Косјерић. Највећи значај има манифестација народног стваралаштва „Чобански дани”, која се некад одржавала на планинској заравни Град, 7 км удаљеној од Косјерића, да би се последњих година одржавала у самом граду. Ова манифестација траје пар дана, када овде борави више десетина људи из ближег и даљег окружења. Она представља и наставак традиције сеоских вашара, који су последњих година мање значајни. Међутим, вашари у већим насељима (Косјерић, Сеча Река, узвишење Град) и данас су познати и добро посећени.

В) Повезаност и доступност туристичких места и атрактера

Доступност општине Косјерић из других делова је повољна с обзиром на то да кроз Општину пролазе железничка пруга Београд - Бар и магистрални пут Нови Сад - Ваљево - Пожега. Недостатак је слаба повезаност Општине са суседним општинама Бајина Башта ка западу и Пожега ка истоку.

Доступност и повезаност туристичких места и атрактера унутар саме општине Косјерић је лоша будући да не постоји обласни систем пешачких и бициклистичких стаза које повезују значајна туристичка места, области и рекреативне просторе на простору Општине.

РЕКРЕАЦИЈА, СПОРТ И ЗЕЛЕНИЛО

Теоријске основе развоја

Развој рекреативних и озелењених простора, потеза и подручја на подручју општине Косјерић ослања се на:

- свеобухватном приступу развоју рекреативних и зелених простора у насељима општине и развоју пунктова и мрежа рекреативних простора ван насеља,
-свеобухватном приступу планирања туризма, рекреације и зеленила,
- потреби за сврсисходним коришћењем расположивих просторних ресурса као и
- потреби да се природни и створени потенцијали покрену уз поштовање мера и услова заштите природе, културно-историјских вредности и животне средине.

1) Рекреација и зеленило ван насеља у великој мери су повезани са туризмом, будући да подразумева промену средине, савладавање растојања и расположиво слободно време, као и материјална средства. Кључна ставка у том смислу је доступност рекреативних и озелењених садржаја и простора, а главни мотиви су:

- веза са природом и уживање у лепотама природног пејзажа,
- упознавање природних и културно-историјских споменика и упражњавање рекреативних активности у новом амбијенту. Значајан чинилац планирања рекреације ван града јесте заштита природе и поштовање еколошког капацитета простора.

Развој рекреације и спорта у насељима

1) Развој рекреације у туристичким насељима

У насељима која се развијају као туристичка места планирају се:

-Стандардни културно-забавни и спортско-рекреативни садржаји туристичких места**.**

- Посебни облици рекреативних садржаја везани за одређене локалитете
- Рекреативни садржаји у затвореном простору
-Рекреативно-образовни програми који истовремено могу бити значајан чинилац покретања локалног становништва али и унапређења туристичке понуде.

2) Развој рекреације, спорта и зеленила ван насеља

Концепт развоја мрежа рекреативних и зелених простора ван насеља подразумева једновремено:

1) Покретање природних и створених ресурса ван насеља кроз уређење туристичко-рекреативних тачака и излетишта.

Активирање природних и створених ресурса ван насеља подразумева:

- уређивање и опремање излетничких пунктова у брдско-планинским подручјима,
- уређивање и опремање простора око културно-историјских као туристичких тачака ван територије насеља.

СТАТЕШКА ПРОЦЕНА УТИЦАЈА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА ОПШТИНЕ КОСЈЕРИЋ НА ЖИВОТНУ

Општи циљеви Стратешке процене утицаја Просторног плана општине Косјерић на животну средину (због хијерархијске и временске условљености и планског хоризонта Просторног плана Републике Србије и секторских стратегија, планова) су:

- опште побољшање и унапређење стања у простору и животној средини општине Косјерић;
- уређена територија општине Косјерић са квалитетнијом животном средином, чистијим ваздухом и довољном количином квалитетне и хигијенски исправне воде за пиће, производњу и рекреацију, као предуслова за хуманије услове живљења (становања, рада, рекреације);
- рационалније коришћење природних ресурса, нарочито необновљивих и делимично обновљивих (воде, земљиште природног богатства и ресурса);
- заштита и очување атрактивности, аутохтоности и разноврсности предела и пејзажа;
- заштита и очување амбијенталних, предеоних и пејзажних вредности подручја, заштићених природних и културних добара и наслеђа;
- заштита од загађивања и деградације природних вредности подручја (ваздуха, површинских и подземних вода, шумског, пољопривредног и водног земљишта, флоре и фауне и укупног диверзитета подручја);
- заустављање и спречавање ерозије и ерозионих процеса на угроженим локацијама и зонама;
- смањење извора загађивања ваздуха избором еколошки најприхватљивијих енергената и увођењем енергетске ефикасности;
- коришћење обновљивих извора енергије (енергије сунца, ветра, воде, биомасе и биоотпада);
- заштита од појаве и повећања нивоа буке применом биолошких и техничких мера заштите у складу са просторним зонингом;
- сузбијање непланске изградње и ненаменског коришћења простора;
- усвајање Плана управљања отпадом (смањење отпада на извору настанка, увођење рециклаже, безбедно депоновање комуналног отпада на регионалној депонији и управљање осталим врстама отпада;
- успостављање система контроле над свим облицима загађивања са плановима превентивних, санационих и мера заштите животне средине;
- утврђивање услова за процену утицаја планова нижег реда, уз претходну идентификацију могућих проблема и промена у простору и животној средини;
- утврђивање услова за процену утицаја на животну средину појединачних пројеката на животну средину, за зоне и целине за које није предвиђена израда планова нижег реда и зоне и целине за које ће се радити одговарајући урбанистички планови;

- институционално и нормативно јачање органа за заштиту животне средине;
- подизање и јачање нивоа еколошке свести, информисања и едукације становништва о еколошким проблемима укључивањем јавности у доношење одлука у погледу мера заштите животне средине;

Посебни циљеви Стратешке процене утицаја Просторног плана општине Косјерић на животну средину:

- еколошка валоризација подручја Плана, предлог функционалног (еколошког) зонинга за предложени развој на одржив и еколошки прихватљив начин;
- одрживост и еколошка прихватљивост Просторног плана општине Косјерић;
- спречавање просторно-еколошких конфликата у поступку израде, усвајања и имплементације Плана;
- интеграција и функционално повезивање компатибилних намена, функција и садржаја;
- спречавање могућих негативних утицаја и негативних ефеката на животну средину и здравље становништва;
- вредновање свих позитивних утицаја и ефеката у животној средини;
- спречавање могућих грешака и штете по животну средину при планирању простора;
- рационално коришћење свих природних ресурса;
- заштита и ревитализација културних добара;
- заштита и унапређење стања природних вредности (стање и квалитет ваздуха, вода, уређених зелених површина, спречавање појаве буке и вибрација);
- унапређење квалитета површинских и подземних вода;
- смањење ризика загађења ваздуха;
- очување аутохтоности и разноврсности предеоних типова и пејзажних вредности;
- коришћење обновљивих извора енергије, избор еколошки најприхватљивијих енергената и успостављање енергетске ефикасности;
- управљање отпадом и отпадним водама;
- ревитализација, ремедијација и унапређење стања животне средине, свих деградираних локација и зона;
- очување еколошког капацитета простора и животне средине;
- успостављање мониторинга животне средине;
- обавезна Процена утицаја на животну средину при реализацији појединачних Пројеката и прописивање мера за спречавање, отклањање и минимизирање утицаја на природну и животну средину, као и мера заштите и мониторинга животне средине.

Према одредбама Просторног плана општине Косјерић, прописана је обавезна израда планова нижег хијерархијског нивоа. На основу тога и закључака изведених проценом могућих утицаја Просторног плана и ефеката у простору и животној
средини, прописују се обавезне смернице Стратешке процене утицаја Просторног плана општине Косејрић.

Обавезне смернице Стратешке процене утицаја Просторног плана општине Косјерић за израду просторних и урбанистичких планова нижег хијерархијског нивоа:

- За израду Плана детаљне регулације туристичког комплекса „Брдо Град” обавезна је процена утицаја стратешког карактера и израда Стратешке процене утицаја Плана детаљне регулације туристичког комплекса „Брдо Град” на животну средину;

Надлежни орган за спровођење, имплементацију и реализацију Просторног плана општине Косјерић је у обавези да поштује смернице Стратешке процене утицаја Просторног плана општине Косјерић (Извештаја о Стратешкој процени утицаја):

- За израду Плана детаљне регулације туристичког комплекса „Брдо Град” обавезна је процена утицаја стратешког карактера и израда Стратешке процене утицаја Плана детаљне регулације туристичког комплекса „Брдо Град” на животну средину;

1.4.ПРЕГЛЕД КАРАКТЕРИСТИКА И ОЦЕНА СТАЊА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ НА ПОДРУЧЈУ ПЛАНА

1.4.1.ПРИРОДНЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ И ИСТОРИЈСКИ РАЗВОЈ ОПШТИНЕ КОСЈЕРИЋ

Геосаобраћајни положај и историјски развој општине Косјерић

Територија општине Косјерић налази се у јужној половини западне Србије, између Подриња, Ваљевске Подгорине, Шумадије и Западног поморавља. Подручје општине обухвата северни део Златиборског округа, кога чине 10 општина. Граничи се са пет општина: Бајина Башта, Ваљево, Мионица, Пожега и Ужице.

Тачно време насељавања подручја данашње општине Косјерић тешко је утврдити. Осетнији долазак становништва почео је у другој половини 18. века, уочи познате народне побуне познате под именом "Кочина крајина". Углавном су се досељавалиљуди из Црне Горе, источне Босне, са Златибора и Таре. Најстарији досељеници населили су, пре осталих места, Варду, Таор и Маковиште.Сматра се да најстарији досељеници потичу из породице Косијер. Косјерић је почео убрзано да се развија тек 1882. године иако му је у томе сметала близина већих места каква су, у оно доба, били Ваљево и Пожега. За верош је проглашен 1893. године а за град тек 30. априла 1966. године и убрзано се развија од проласка пруге Београд-Бар 1972. године.

Висораван Брдо Град се налази у јужном делу Општине, на планини Црнокоса, на 8.5km од градског насеља Косјерић. Веза између излетишта Брдо Град и насеља Косјерић остварује се преко општинског пута. Саобраћајна мрежа у овом делу је неразвијена.

Историјат манифестације „Чобански дани“

Корени манифестације ,,Чобански дани" су у традиционалном народном вашару који се одржавао на Павловдан, на месту окупљања чобана из ужичког, бајинобаштиног и косјерићког краја. Први ,,Чобански дани" одржани су 1980. године на брду Град, на н.в. од 1.020м, на пространим ливадама и боровим шумама. Остали су упамћени по неочекиваној посети од око 20.000 људи и учешћу око 400 извођача програма. Брдом су одјекивали звуци свирала и двојница, а из многорбројних грла ориле су се народне песме из свих крајева. Шаренило народне ношње, младост и лепота, употпуњавали су амбијент према коме је природа била тако дарежљива.

Климатске карактеристике

Климатске карактеристике прате се са две станице на различитим надморским висинама: Пожега (на 311m н.в.) и Дивчибаре (на 960m н.в.) и са главних метеоролошких станица: Златибор, Пожега и Ваљево.
Субпланинска клима заступљена је на планинским врховима чија надморска висина прелази 800м. Њу одликују врло хладне зиме, свежа лета, док су температурне амплитуде мале са топлијим јесенима од пролећа.

Температура ваздуха. Средња годишња температура је 10,2°C, најхладнији месец је јануар са средњом температуром од -1,1°C, а најтоплији је јул са 20,0°C. Први мразеви се јављају у септембру. На овој територији ледени дани се јављају од новембра до марта са максимумом у јануару. Мразни дани се, пак јављају и у априлу, па чак и у мају (позни мразеви).

Влажност ваздуха - Влажност ваздуха представља количину водене паре у атмосфери и један од најважнијих климатских елемената. Од њене количине директно зависи појава падавина. Водена пара у атмосфери ефикасно апсорбује дуготаласно зрачење Сунца.
Релативнај влажност ваздуха показује степен засићености ваздуха воденом паром. Влажност ваздуха зависи, од температуре ваздуха и количине падавина. Значајна је јер утиче на биљни и животињски свет, али и на здравље људи.
Влажност ваздуха на подручју општине Косјерић је минимална у априлу (око 71%), а максимална у децембру (око 86%) што је последица обилних падавина које се излучују у виду кише и снега и ниских температура ваздуха.

Падавине. Падавине су веома важан климатски елемент. Недостатак падавина изазива велике проблеме код биљног и животињског света. Уз температуру ваздуха, падавине представљају један од најважнијих климатских елемената. Просечна годишња количина падавина износи 778mm, максимални просек је у мају (94mm), а минимум у фебруару (48mm). У вишим пределима број снежних дана је 94. За средње месечне и годишње падавине може се рећи да су неравномерно распоређене. Однос између најкишовитијег месеца и месеца са најмањом количином падавина се креће око 2:1. Изражена су два максимума и минимума. Први максимум се јавља крајем пролећа. Примарни минимум се јавља у октобру на ободним деловима, а у фебруару у котлинама. Секундарни максимум се јавља у новембру, а секундарни минимум на планинама у фебруару.

Снежни покривач. Снег служи као заштита зимских усева од јаких мразева а сем тога из њега се добија залиха воде у земљишту важна за биљке у првим пролећним месецима. Трајање и висина снежног покривача важно је за водопривреду због пораста нивоа река у пролећњем периоду, затим за електропривреду због оптерећења далековода, за грађевинску делатност као и за друмски, железнички и водени саобраћај.

Број дана са...	јан	феб	мар	апр	мај	јун	јул	авг	сеп	окт	нов	дец	год
снегом	14,1	13,4	11,7	6,7	0,7	0,0	0,0	0,0	0,1	7,3	2,0	11,8	67,8
Снежним покривачем	28,0	23,1	19,0	6,2	0,5	0,0	0,0	0,1	0,1	2,0	11,1	22,2	112,3

Облачност и осунчаност. Осунчаност је битан климатски фактор јер утиче на осунчавање и смањење интензитета сунчеве инсолације, спречава израчивање из земљишне површине чиме ублажава колебање температуре. Сунчева светлост је веома битан климатски елемент, јер служи воћу као извор енергије за стварање органске материје, првенствено шећера. Са око 2000 сунчаних сати годишње, подручје општине Косјерић изузетно је повољно за туристе и зими и лети. На овом подручју сунчеве светлости има довољно. У знатном периоду вегетације доминира директна сунчева светлост, што уз друге факторе омогућава висок квалитет плодова. Просечна годишња облачност на подручју општине Косјерић је 65% покривености неба, што није мала вредност. Најмања просечна облачност је у августу (46%), а највећа у новембру (81%).

Ветар представља један од најзначајнијих климатских параметара јер утиче на температуру, влажност ваздуха, падавине. Ветар утиче на испаравање тла и водене површине, на раст биљака, људске активности, посебно туризам и водопривреду. Најважнији параметри су честина и брзина ветра. У планинским пределима честина и јачина ветра далеко више зависе од рељефа него у низијским крајевима јер се са променама надморске висине мења распоред ваздушног притиска. Појава ветра је највећа зими а најмања у пролеће. Најчешћа је појава ветра из правца северозапада. Највећа средња брзина ветра јавља се у априлу 1,8 метара у секунди, а најмања у децембру 0,7 метара у секунди.

Хладни ветрови дувају са Дрине и познати су по томе што доносе падавине. У пролеће и јесен дувају југо и ветар са Златибора наговештавајући промену времена.

Хидрографске карактеристике. На подручју предметног Плана, нема речних токова. Постоје два извора пијаће воде: „Димитријевић извор“ на коти 995 мнм и „Лимац“ на коти 985 мнм и мањи каптирани извор на парцели 4196, иза некадашње фарме оваца.

Педолошке карактеристике. Положај општине Косјерић у односу на педолошку структуру није повољан. У педолошком смислу највеће пространство у општини заузимају слабије врсте земљишта. Заступљени су разноврсни типови земљишта, различитих производно-бонитетних вредности.

Смеђе скелетоидно земљиште на шкриљцима је најдоминантнија врста земљишта у деловима изнад 800 m, претежно у југозападном делу општине. Ова земљишта, по свим својим особинама, предодређена су за шуме, ливаде и пашњаке. Уколико се ђубре, ова земљишта могу бити погодна за гајење воћа, кромпира и крмног биља. Распрострањено је у атарима села **Сеча Река** и **Цикота**.

На просторима општине Косјерић највећи део земљишта је захваћен врло слабом ерозијом, али се за даље њихово коришћење поставља потреба увођења или проширивања заштитних противерозионих мера. Ово нарочито важи за њивске и пашњачке површине.

Оцена земљишта, као потенцијала за пољопривредну производњу показује да простор општине Косјерић (према подацима Геодетске управе) спада у просечне брдско-планинске просторе.

Сеизмолошке карактеристике.

Подручје Србије карактеришу тектонски потреси, а величина штетних дејстава зависи од литолошког састава стенског комплекса, регионалних и локалних сеизмогених услова.

Територија Косјерића налази се у Дринско ивањичком елементу који се простире у залеђу Динарида, тачније ван зоне примарних утицаја. Према карти напонских поља Србије (Сикошек, 1996), истражни терен се налази на граници зоне компресије и зоне интеракције компресије и ундације астеросфере, на растојању од око 200 до 350 km од примарног контакта. "Ту су могући земљотреси са магнитудама 7,5 > M > 6,5, односно интензитета 10° > МСК > 9° (Сикошек, 1996)". Сеизмотектонски склоп је условљен првенствено неотектонском издељеношћу и савременим активним раседима који у њој учествују. На основу анализе података о догођеним земљотресима на подручју Србије (Сикошек, 1996) запажа се да је истражно подручје било погођено земљотресима магнитуде 4,3 > M > 5 , односно интензитета 6° > МСК > 8°.

Природна добра

На основу података из евиденције надлежног завода „Завод за заштиту природе Србије“ , 03 број 020-1236/2од 14.06.2012., утврђено је да се у просторном обухвату предметног Плана не налазе заштићена подручја нити евидентирана природна добра на основу члана 4 став 1 тачка 15 Закона о заштити природе („Сл. гласник РС” бр. 36/09, 88/10 и 91/10);

1.4.2. СТАЊЕ КУЛТУРНОГ НАСЛЕЂА

За потребе израде Плана детаљне регулације „Брдо Град“ у Косјерићу извршено је рекогностицирање подручја обухвата Плана ради потпуног сагледавања непокретних културних добара и добара под претходном заштитом, како би се створила потпунија слика овог подручја у прошлости од стране надлежног завода „Завод за заштиту споменика културе Краљево“ (Краљево, јануар 2013.)

Крајем 80-их година XX века, на предметном подручју, уочени су археолошки трагови из периода праисторије и антике. Ранија предпоставка је да се на највишој тачки великог брда (Брдо Град) налазе остаци римског утврђења, али је веровтно утврда првобитно настала у доба Илира. Ова претпоставка заснива се на читавом ланцу праисторијских хумки које се спуштају у правцу Челиковића кућа према Косјерићу. Утврђење је могло бити коришћено и касније преправљено, дограђено или потпуно изнова сграђено. Брежуљак који се на овој висоравни маркантно издваја, пречника око 80-100 метара густо је засађен боровом шумом па се никакви трагови не могу констатовати, осим конфигурације.
Скоро непосредно испод локалитета „Град“ пружа се косом према Челаковића и Остојића кућама, поред сеоског пута који води за Косјерић, ланац праисторијских хумки од којих су неке веома маркантне и правилно обликоване. Ланац се завршава на крајњој тачки Дрмановине изнад кућа Остојића, на месту званом Спасовник, хумком пречника око 19-20m, а висине око 3-4 m, што је већ простор који излази из Плана.
На територији Плана налази се и цикотско гробље, на којем су сачувани стари споменици захваљујући слободном простору за његово ширење. Споменици потичу из XVIII и XIX века, исклесани су од сиге, скромних димензија и декорација и представљају сведочанство о континуитету на овим просторима.

1.4.3. СТАЊЕ КВАЛИТЕТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

За поступак процене утицаја Плана детаљне регулације „Брдо Град“ у Косјерићу, на животну средину, коришћени су подаци о простору из постојеће документације као базе података, подаци добијени увидом, евидентирањем и идентификацијом извора загађивања на терену. Преглед стања природних фактора и чиниоца животне средине у зонама угрожене животне средине и просторне целине за које постоји могућност да буду угрожени, дати су кроз анализу и процену стања и степена угрожености природних вредности и еколошког капацитета простора.

Завод за јавно здравље Ужице контролише квалитет ваздуха у граду Косјерићу на основу уговора са Скупштином општине Косјерић. Мониторинг квалитета ваздуха прати се мерењем коцентрација чађи, сумпор диоксида и азот диоксида на фиксним локацијама на основу Уредбе о условима за мониторинг и захтевима квалитета ваздуха (Сл.гласник РС бр.11/2012).
Мерна места мониторинга аерозагађења у Косјерићу су : Елкок, Дуњићи , Црепана, Водовод, Галовићи-гробље, Основна школа, Елкок-раскрсница, ,Елкок-пумпа, Дечији вртић.

Укупне таложне материје: У току 2012. Забележено је прекорачење максимално дозвољене месечне (450 mg/m2dan) на мерном месту Водовод.**Метали у укупним таложним материјама:** Годишње вредности за олово, кадмијум, арсен и никал су испод максимално дозвољених вредности датих у немачком стандарду TA LUFT. Вредност за цинк није нормирана. Запажене су нешто веће вредности никла (иако испод GV) на мерним местима у околини Елкока у односу на друга мерна места. **Суспендоване честице фракција PM10:** Брроj прекорачења дневне максимално дозвољене вредности (50 μg/m3) је 13 од 41 узорака, од којих 6 прелази толерантну вредност за 2012.годину. **Метали у укупним суспендованим честицама:** све је у дозвољеним границама.
Истовремено, мониторин квалитета ваздуха, редовно врши и Агенција за заштиту животне средине. У агломерацијама **Нови Сад, Ниш, Панчево и Косјерић ваздух је током 2014. године био I категорије, чист или незнатно загађен ваздух**, јер нису прекорачене граничне вредности концентрација ни једне загађујуће материје
Континуирано праћење квалитета ваздуха у градском подручју врши се од 2005.године.
На подручју Плана детаљне регулације „Брдо Град“ у Косјерићу не постоји мерно место мониторинга аерозагађења, а утицај самог града на планско подручје је незнатан.

Не врши се континуирано праћење нивоа буке у животној средини. Такође општина нема израђен катастар загађивача који би јасно приказао стање животне средине како на територији предметног Плана тако и на територији читаве општине, као и сагледавању проблематике у овој области, тако да се закључци о стању изводе посредно.

Квалитет ваздуха

На подручју Плана извори загађивања ваздуха су индивидуална и котловска ложишта у којима се врши сагоревање фосилних (природних) горива која доводе до емитовања загађујућих супстанци. Хемијски састав типичних загађујућих супстанци условљен је елементарним саставом фосилних горива. У процесу сагоревања долази до ослобађања гасовитих загађујућих супстанци: угљен(II)-оксида, угљен(IV)-оксида, сумпорних оксида, азотних оксида и лако испарљивих угљоводоника. Као продукат сагоревања горива поред гасовитих загађујућих супстанци јавља се дим и чађ. Ситне честице угљеника, пепела, нафтне масноће и микроскопске честице метала и њихових оксида представљају састав емитованог дима. Присуство чађи у ваздуху је у функцији угљеника присутног у гориву и самог процеса сагоревања који у индивидуалним ложиштима није потпун. Овај вид загађена заступљен је само у источном делу Плана (План детаљне регулације за подручје "Брдо Град 1") где је евиндетирано 23 пољопривредна домаћинства.

Саобраћај представља још један, али миноран извор загађења ваздуха које настаје емисијом продуката потпуног и непотпуног сагоревања горива и мазива, хабања гума и металних склопова и корозије. Из мотора са унутрашњим сагоревањем емитују се полутанти NOx, CO,CO2, CxHx, HCHO, оксиди олова, чађ, чија је концентрација у околини саобраћајнице у директној зависности од интензитета саобраћаја, карактеристика саобраћајнице и абиотичких фактора окружења. Обзиром да на подручју плана нема развијене саобраћајне мреже, развијене индустрије и привреде, може се закључити да је квалтиет вадуха у великој мери очуван.

Септичке јаме изграђене на подручју К.О. Сеча Река у већини случајева су зидане каменом тако да пропуштају отпадну воду у околно земљиште, а има и случајева када су на повшини урађени канали за преливање отпадне воде на околно земљиште, најчешће ливаде или воћњаке власника септичке јаме. Приликом преливања отпадне воде долази до ширења непријатних мириса и нарушавања квалитета ваздуха.

Требало би имати у виду, да ће норме за заштиту животне средине из европског законодавства, које ће се уграђивати у домаће законодавство у будућем периоду дати оквир за превенцију загађивања на самом извору.

Квалитет вода и земљишта

Загађивање подземних вода и земљишта може бити последица низа фактора, и то услед: неизграђености канализационе инфраструктуре, односно непрописно изграђених септичких јама, непрописно и неорганизовано одлагања отпада. Употреба минералних ђубрива и пестицида у пољопривреди, може имати негативан утицај на квалитет земљишта на подручју Плана. Прецизни подаци о укупној количини употребљеног вештачког ђубрива у пољопривредној производњи на подручју Плана детаљне регулације „Брдо-Град“ нису доступни, те је самим тим непознат у потпуности негативан ефекат истог, на квалитет подземних вода, земљишта и ваздуха; итд.

Водоснабдевање

На простору Плана детаљне регулације "Брдо Град" не постоји водоводна инфраструктура.
Планом се предвиђа изградња потребних капацитета.
Постојећим планским актом вишег реда (Просторни план општине Косјерић), анализирана је постојећа ситуација и планирана предвиђања за будуће време у области водопривредне инфраструктуре, па је константовано да је сливно подручје реке Скрапеж, као највећи водоток у општини Косјерић, релативно богато водом (захваљујући неким, прилично, стабилним притокама), иако га карактерише неравномерни протицај у току године.

Квалитет воде је у I класи у зонама надмосрке висине изнад 500м, што је повољно за простор обухваћен овим Планом детаљне регулације .

Постојећа изворишта „Димитријевић извор“ на коти 995 мнм и „Лимац“ на коти 985 мнм, по квалитету воде и издашности потпуно задовољавају потребе планом обухваћеног подручја.

На коти 1025 мнм је лоциран дистрибутивни резервоар за овај део територије општине Косјерић. Од стране Бироа „омега“ из Ужица израђен је Главни пројекат 2010. године за локални водовод на брду Град.
У складу са решењима из овог пројекта локалног водовода, овим Планом детаљне регулације планирана је дистрибутивна мрежа од цеви Ø75мм и то за две планиране зоне комерцијалних садржаја у функцији туризма. Прва се налази у КО „сеча Река“ и на њој је постојећи хотел, уз могућност даље доградње у складу са планским документима. Друга зона је у КО Цикоте, веће површине и са условима за интезивнију градњу објеката у функцији туризма, ради чега је планирана дистрибутивна мрежа водовода Ø75мм у прстенастом систему. Имајући у виду велике могућности планираног подручја у области туризма треба предвидети повећање постојећег резервоарског простора и пречника дистрибутивних цевовода. То треба да буде обухваћено новим пројектом који би предвидео фазну градњу.

<u>Канализациона мрежа фекалне канализације</u>
На простору Плана детаљне регулације "Брдо Град" не постоји канализациона инфраструктура. Планом се предвиђа изградња потребних капацитета.

Већина домаћинстава која су обухваћена Планом детаљне регулације „Брдо Град“ имају сопствене септичке јаме. Нема података о томе да је се неко од домаћинстава са ове територије обратило надлежном органу локалне самоуправе како би добило потребне услове за изградњу санитарне, водонепропустне септичке јаме, а све према Одлуци о одржавању комуналне хигијене на територији општине Косјерић („Службени лист општине Косјерић“, бр.18/09). На основу свега наведеног и после разговора са запосленима у МЗ Сеча Река може се закључити да су септичке јаме изграђене на овом подручју у већини случајева зидане каменом тако да пропуштају отпадну воду у околно земљиште, а има и случајева када су на површини урађени канали за преливање отпадне воде на околно земљиште, најчешће ливаде или воћњаке власника септичке јаме.[1]
Фекална канализација је планирана да покупи употребљене воде од туристичких и индивидуалних корисника одведе их до постројења за прераду отпадних вода. Обзиром на конфигурацију терена потребно је сагледати одвођење отпадних вода у два одвојена правца према КО Сеча Река и према КО Цикоте . Због конфигурације терена неопходно је изградња и одржавање два одвојена уређаја за пречишћавање отпадних вода у КО Сеча Река и у К.О. Цикоте.
Трасе фекалних колектора су предвиђени дуж саобраћајница, а у деловима где то конфигурација терена условљава водити економски најрационалнијом трасом. Свакако водити рачуна да се не угрожавају шумске површине. Отпадну воду трба третирати на уређајима за пречишћавање до квалитета предвиђених правилником о упуштању прерађене воде у реципијенте. Локација, капацитет и технолошки поступак постројења ће бити предмет посебног пројекта .

<u>Кишна канализација</u>
Атмосферске воде отичу слободним падом пратећи конфигурацију терена (тренутна ситуација). Кишна канализација треба да прикупи атмосферске воде са свих сливних површина (саобраћајница, објекатаи околног терена) и одведе их до најближих природних реципијената. Предвиђена изградња отворених канала и ригола поред саобраћајница. Одвођење вода са саобраћајница треба да буде обухваћана пројектом саобраћајница, а са туристичких и стамбених објеката и површина пројектом уређења простора. У случају

[1] Извор података Општинска управа Косјерић

изградње великих паркиралишта са саобраћајна средства предвидети изградњу сливника и цевну мрежу до уређаја за третман вода (таложник, сепаратор масти и уља) пре упуштања у реципијент.
При пројектовању узети у обзир све меродавне услове (атмосферске, топографске, урбанистичке).

Управљање отпадом[2]

Рурална подручја на територији општине Косјерић нису обухваћена циклусом сакупљања отпада, нити је организовано његово привремено одлагање на уређеним локацијама. Отпад прикупљен на територији општине отпрема се на регионалну санитарну депонију „Дубоко“ у Ужицу. Пуштена је у рад 19. октобра 2012.године. Обезбеђује еколошко одлагање отпада за 372.000 становника девет локалних заједница Златиборског и Моравичког округа.

На територији општине постоји депонија отпада, на локацији „Пијучка чесма“. Депонија је отвореног типа и на њу се некада довозио отпад, пре изградње регионалне депоније. Урађен је пројекат санације и рекултивације исте (У фази усвајања је).
На предметном подручју није организовано прикупљање и одвоз чврстог отпада од стране комуналног предузећа КЈП "Елан" које је основано од стране општине Косјерић. Када ће организовано прикупљање отпада са ове територије почети не може се са сигурношћу рећи. Комунални отпад је отпад из домаћинстава (кућни отпад), као и други отпад који је због своје природе или састава сличан отпаду из домаћинства. Уопштено, комунални отпад се састоји од следећих главних фракција: органски отпад (остаци хране, отпад из дворишта, трава, лишће, одсечене гране, дрвеће); папир и картон (новине, књиге, часописи, комерцијална штампа, канцеларијски папир, папир за паковање, папир за чишћење, валовити папир);
пластика (амбалажни материјал, кутије, боце, пластичне кесе, фолије и други производи од пластике); стакло (боце, тегле, амбалажа за пића, равно стакло); метал (лимене канте, лименке, алуминијум, гвожђе и други метали); текстил и кожа; остало (прљавштина, пепео, улично смеће, прашина, неидентификовани материјали).

Може се закључити да становништво са ове територије, Плана детаљне регулације „Брдо Град“, прикупљени отпад одвози у сопственој режији до најближих контејнера који се налазе на периферији Косјерића. Овакав закључак је донет на основу тога што на овој територији није регистрована ниједна дивља депонија.
Постојећи начин одлагања отпада не испуњава мере заштите, представља проблем за становништво.
Неопходно је ургентно решавање одлагања отпада, постављањем типских подземних контејнера капацитета 2m². У зони планираних туристичких комплекса потребно је дефинисати позиције и капацитете контејнера за одлагање чврстог отпада.

Ниво буке

На подручју Плана нема систематског праћења нивоа и учесталости буке. Планско подручје Брдо Град налази се на удаљености од градског насеља Косјерић око 8,5км и саобраћајну везу остварује са њим преко општинског пута Косјерић- Брдо Град. Саобраћај је слабијег интензитета па је самим тим и ниво буку минималан. Бука из домаћинства је заступљена у мањој мери.
Реализација планских решења ће довести до појаве буке у овом подручју. Планиране интервенције на саобраћајној инфраструктури имају за циљ подизање нивоа приступачности и опслуживања планираних намена посматраног подручја, повећање френквентности саобраћаја, што за последицу може имати повећани ниво буке.
Бука ће настајати услед коришћења грађевинске механизације, приликом изградње хотела и туристичког комплекса- Еурополис.

[2] Извор података Општинска управа Косјерић, План управљања отпадом (2011)

1.5.РАЗМАТРАНА ПИТАЊА И ПРОБЛЕМИ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ У ОБУХВАТУ ПЛАНА

Основна подела чиниоца је на природне и антропогене који се анализирају у зависности од измењености изучаване средине. Чиниоци/фактори животне средине чине појединачне или групу параметара који одређују својства елемената животне средине. Чиниоци животне средине се користе у аналитичком поступку и процени утицаја, и то се користе углавном приликом процена утицаја у урбанизованим срединама, односно у случајевима када се ради о делимично или пак потпуно промењеном екосистему. Предметно планско подручје налази се у измењеном стању услед антропогеног утицаја. С тим у вези, приликом избора индикатора, дефинисања циљева извршена је анализа чиниоца животне средине.
Уобичајен методолошки поступак је да се и при најмањим антропогеним утицајима анализирају сви чиниоци у зависности од расположивих података. Од природних чиниоца посебно се издвајају микроклиматски, орографски и едафски, док се од антропогених чиниоца издвајају концентрације идентификованих полутаната у елементима животне средине (ваздух, вода, земљиште) као и нивоа буке.

У циљу одређивања питања и проблема који су у плану значајни са аспекта заштите животне средине, извршена је класификација општих питања и проблема од значаја, који су распоређени у 10 група[3], и појединачно су разрађени, и то:

- *Могуће физичке промене изазване изградњом и радом објеката на планском подручју*
- *Коришћење природних ресурса у току изградње или рада објеката на планском подручју*
- *Коришћење, складиштење, транспорт, руковање или производња штетних материја*
- *Могућност стварања отпада током изградње или рада објеката на планском подручју*
- *Могућност загађења ваздуха, посебно опасним или токсичним материјама*
- *Могућност појаве буке и вибрација, светлосног, топлотног или електромагнетног зрачења*
- *Могућност загађења земљишта, површинских и подземних вода*
- *Могућност акцидената током изградње или рада објеката*
- *Могуће социјалне промене (демографске, традиционални начин живота, запосленост)*
- *Други фактори од значаја за заштиту животне средине*

Табела 2. Општа питања и проблеми заштите животне средине у Плану

Активности у плану	**постоји/ не постоји**	**коментар**
Могуће физичке промене изазване изградњом и радом објеката на планском подручју	ДА	Физичке промене односе се на изградњу објеката у складу са условима заштите, тако да уколико се планска решења и услови заштите доследно спроводе, могући су мањи утицаји на самом извору и то претежно позитивног карактера, јер ће допринети да планско подручје добије препознатљивост, да се развије туристичка понуда и да се отварају нова радна места.
Коришћење природних ресурса у току изградње или рада објеката на планском подручју	ДА / НЕ	Планом није експлицитно предвиђено коришћење других природних материјала, али је сасвим реално очекивати да ће се у будућој изградњи, и за изградњу нових туристичких капацитета користити природни материјали у складу са традиционалном архитектуром. Може се закључити да је на овај начин посредно предвиђено коришћење природних материјала (дрво и камен) за грађење, адаптацију и завршетак радова око

[3] Прилагођено према: Guidance on EIA – Sreening, 2001

		постојећих објеката(хотел, бунгалов), као и архитектонско обликовање предела. Природни материјали су претежно аутохтоног карактера.
Коришћење, складиштење, транспорт, руковање или производња штетних материја	НЕ	На планском подручју нису планиране активности којим би се производиле штетне материје. Такође, није предвиђено коришћење, транспорт штетних материја, као и руковање или евентуално складиштење токсичних материја.
Могућност стварања отпада током изградње или рада објеката на планском подручју	ДЕЛИМИЧНО	Радом објеката предвиђено је стварање комуналног отпада. Очекује се продукција амбалажног отпада услед развоја туризма, који уз адекватно управљање отпадом неће представљати оптерећење за животну средину, јер се овај отпад у највећој мери рециклира.
Могућност загађења ваздуха, посебно опасним или токсичним материјама	НЕ	Не постоји могућност загађивања ваздуха, односно могуће је локално, на самом извору загађивање ваздуха из ложишта у случају коришћења чврстих и течних горива у индивидуалним ложиштима. Опасне и токсичне материје се могу јавити изузетно, у случају да се нелегално обавља транспорт тих материја преко планског подручја и евентуално у случају акцидента приликом тог транспорта.
Могућност појаве буке и вибрација, светлосног, топлотног или електромагнетног зрачења	ДЕЛИМИЧНО	У редовном раду објеката, није могућа појава бука, вибрација, топлотног, јонизујућег или нејонизујућег зрачења. Планиране интервенције на саобраћајној инфраструктури имају за циљ подизање нивоа приступачности и опслуживања планираних намена посматраног подручја, повећање френквентности саобраћаја, што за последицу може имати повећани ниво буке. Бука ће настајати услед коришћења грађевинске механизације, приликом изградње хотела и туристичког комплекса- Еурополис. Мања електромагнетна зрачења, у складу са дозвољеним вредностима, су могућа на самом извору електроенергетске инфраструктуре (објекти трафостаница и водови), у чијем раду се примењују редовне мере и услови заштите.
Могућност загађења земљишта, површинских и подземних вода	НЕ	Планом нису предвиђена решења која би имала негативан утицај на земљиште као ни на површинске и подземне воде
Могућност акцидената током изградње или рада објеката	ДЕЛИМИЧНО	Могући су акциденти на самом извору, који немају значаја за живтону средину, али могу угрозити живот и здравље непосредних извршилаца, при изградњи објеката. Применом мера заштите на раду се могуће акциденталне ситуације спречавају и вероватноћа њиховог јављања се своди на минимум.
Могуће социјалне промене (демографске, традиционални начин живота, запосленост)	ДА	Очекују се позитивни ефекти примене плана, јер укључивањем туристичких локалитета у привреду општине, ствара се могућност да дође до унапређења традиционалног начина живота и могућност изградње нових туристичких капацитета. Овим планом се очекују директни социјални позитивни ефекти повећањем запослености и развојем туризма занатског типа производње(домаћа радиност).
Други фактори од значаја за заштиту животне средине	ДА	Планским решењима предвиђа се изградња на пољопривредном земљишту (процес конверзије земљишта - пољопривредног у грађевинско). Ова конверзија је у складу са плановима вишег реда (Просторни план општине Косјерић) и са стратшким опредељењима планског развоја.

На основу процене стања животне средине на планском подручју кључни проблеми заштите животне средине су следећи:

- непостојање водоводне инфраструктуре;
- непостојање канализационе инфраструктуре;
- неорганизованост сакупљања, транспорта и планског одлагања отпада;
- постојање неадекватних, непрописно изграђених септичких јама
- ненаменско коришћење плодног пољопривреног земљишта, деградација
- неадекватно управљање заштитом животне средине;
- неразвијен мониторинг животне средине и недовољно инвестирање у заштиту животне средине.

Разлози за изостављање одређених питања и проблема из поступка процене
Сагласно члану 6. Закона о стратешкој процени утицаја („Сл. гласник РС” бр. 135/04 и 88/10), у Извештају о стратешкој процени утицаја нису посебно разматрана питања везана за климатске промене, промене озонског омотача и прекогранична загађења. Предметни План није посебно меродаван у потенцијално позитивном или негативном смислу, а са аспекта обавеза према међународним споразумима.

1.6. РЕЗУЛТАТИ КОНСУЛТАЦИЈА СА ЗАИНТЕРЕСОВАНИМ ОРГАНИМА И ОРГАНИЗАЦИЈАМА

У поступку израде Концепта Плана детаљне регулације „Брдо Град“ у Косјерићу обављен је широк круг консултација са заинтересованим и надлежним институцијама, организацијама и органима, у току којих су прибављени подаци, услови и мишљења. Све консултације су релевантне за процес процене и израду стратешке процене утицаја Плана детаљне регулације на животну средину, а услови и мере надлежних органа, институција и предузећа су кроз процес процене вредновани и имплементирани у планска решења.
Консултације са заинтересованом јавношћу и појединцима биће обављене у току јавног увида, а резултати консултација биће саставни део Извештаја о стратешкој процени утицаја Плана детаљне регулације „Брдо Град“ у Косјерићу на животну средину.

Прибављени су услови, мишљења и сагласности од следећих надлежних и заинтересованих институција, органа, организација:

1. **ЕПС - "Електросрбија"** Д.О.О. Краљево - Е.Д. Ужице Електродистрибуција Косјерић, број 451/3 од 11.06.2011.године
2. **ЕЛЕКТРО МРЕЖА СРБИЈА,** број III-18-04-88/1 од 17.08.2012.године
3. **КЈП "Елан",** број 421-02/2012 од 23.05.2012.године
4. **ЗАВОД ЗА ЗАШТИТУ ПРИРОДЕ СРБИЈЕ,** 03 број 020-1236/2 од 14.06.2012.године
5. **МИНИСТАРСТВО ОДБРАНЕ,** Сектор за матерјалне ресурсе, Управа за инфраструктуру, број 1769-3 од 28.05.2012.године
6. **МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ПОСЛОВА,** Управа граничне полиције, 03/9 број: 28-272/12 од 25.05.2012.године
7. **"ТЕЛЕКОМ СРБИЈА"** дирекција за технику, извршна јединица Ужице/Пријепоље, Ужице, Трг партизана 12, број 171-149114/2 од 12.06.2012.године
8. **ЈП "Србијашуме"** ШГ "Ужице", број 2049/3 од 28.05.2012.године
9. **МИНИСТАРСТВО ПОЉОПРИВРЕДЕ, ШУМАРСТВА И ВОДОПРИВРЕДЕ,** Управа за пољопривредно земљиште, број 350-00-00001/2013-14 од 15.01.2013.године
10. **МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ПОСЛОВА,**сектор финансија, љутских ресурса и заједничких послова, управа за заједничке послове, 06/3-6 број 1442/12 од 29.06.2012.године
11. **ЗАВОД ЗА ЗАШТИТУ СПОМЕНИКА КУЛТУРЕ КРАЉЕВО, јануар 2013.**

2.0.ОПШТИ И ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ УТИЦАЈА И ИЗБОР ИНДИКАТОРА

Општи и посебни циљеви стратешке процене дефинишу се на основу захтева и циљева у погледу заштите животне средине у другим плановима и програмима, циљева заштите животне средине утврђених на нивоу Републике и међународном нивоу, прикупљених података о стању животне средине и значајних питања, проблема и предлога у погледу заштите животне средине у плану или програму. На основу дефинисаних циљева врши се избор одговарајућих индикатора који ће се користити у изради стратешке процене.
Приликом припреме урбанистичких планова, уобичајено је да се изврши одговарајућа уградња и разрада циљева планова вишег реда, тако да се уз поштовање услова коришћења, уређења и заштите простора из планова вишег реда дефинишу специфични циљеви за планско подручје, конкретни разматрани простор, намену површина, доминантне делатности које се одвијају на посматраном подручју и сл.

2.1.ОПШТИ И ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ

У складу са законским одредбама, у овом поглављу су приказани општи и посебни циљеви и индикатори стратешке процене. Општи циљеви стратешке процене припремљени су на основу стања животне средине, стратешких питања заштите животне средине од значаја за планско подручје и циљева и захтева у области заштите животне средине релевантних секторских докумената.
Основни циљ заштите животне средине на планском подручју је очување и унапређење стања животне средине, у односу на постојеће стање и планиран развој, уз примену начела превенције и предострожности и начела одрживог развоја у будућем развоју подручја.

Овај циљ се реализује следећим општим циљевима:
- очување квалитета животне средине,
- повећање броја становника обухваћених системом сакупљања отпада,
- смањење отпада на извору и управљање свим врстама отпада,
- плански и контролисани равој подручја уз поштовање принципа одрживог развоја и обавезних мера заштите животне средине;
- рационално коришћење природних ресурса, а нарочито необновљивих,
- заштита здравља становништва у границама Плана и у окружењу,
- поштовање планских мера, мера заштите животне средине, правила уређења и грађења,
- израдити локални регистар извора загађивања животне средине у складу са Законом о заштити животне средине,
- кренути у што краћем року у реализацију и изградњу постројења за пречишћавање отпадних вода,
- комунално и инфраструктурно опремање подручја;
- развој туризма
- повећање обима инвестиција за заштиту животне средине

Посебни циљеви произилазе из интегралног приступа у очувању ресурса и решавања проблема у животној средини:
- заштита предеоних карактеристика,
- очување квалитета подземних вода и водоизворишта
- спречавање индивидуалних / неконтролисаних испуштања загађујућих материја у ваздух, воде и земљиште,
- очување заштићених и незаштићених културних добара

- чување површина обрадивог пољопривредног земљишта делотворном заштитом најплоднијег земљишта од преузимања у непољопривредне сврхе
- унапређење стања шума и повећање површине под шумом
- заштита основних чинилаца животне средине,
- успостављање и развој система мониторинга животне средине на подручју Плана (ваздуха, вода, земљишта и буке),
- унапређење енергетске ефикасности
- рекултивација деградираних површина,
- очување биодиверзитета – избећи неповратне губитке
- активирати одређен број домаћинстава која ће се укључити у пружање услуга сеоског туризма
- мотивисати младе људе у оријентацији ка пружању услуга у сеоском туризму
- стимулисати производњу и продају пољопривредно-прехрамбених производа
- плански усмеравати локално становништво ка производњи здраве органске хране
- стимулисати изградњу објеката угоститељства и пратећих услужних делатности
- боље промовисати туристички локалитет „Брдо Град“ у оквиру општине Косјерић и вратити манифестацији „Чобански дани“ стари сјај
- мора се успоставити кодекс понашања у туризму и обезбедити трајна и активна помоћ локалне заједнице
- адекватно поступање са свим врстама отпада које ће настајати,
- унапређење и развој инфраструктуре
- очување и унапређење зоне заштитног зеленила,
- повећање насељености – заустављање исељавања
- повећање запослености становништва,
- обезбедити учешће јавности у доношењу одлука које могу имати утицаја на квалитет животне средине, побољшати информисање становништва о заштити животне средине.

2.2. ИНДИКАТОРИ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ

Планирање је кључна карика у систему управљања променама у животној средини, а почетни и најважнији корак у процесу планирања је формирање базе података (информационе основе) ради идентификације те исте средине. На основу идентификованог стања у могућности смо да предузмемо адекватне мере у планском процесу у циљу ефикасне заштите животне средине.

Саставни део информационог система представљају показатељи (индикатори). Показатељи управљања животном средином представљају веома битан сегмент у оквиру израде просторног или урбанистичког плана и један ниво у оквиру комплексног просторног информационог система. Сврха њиховог коришћења је у усмеравању планских решења ка остварењу циљева који се постављају.

Показатељи су веома прикладни за мерење и оцењивање планских решења са становишта могућих штета у животној средини и за утврђивање које неповољне утицаје треба смањити или елиминисати. Представљају један од инструмената за систематско идентификовање, оцењивање и праћење стања, развоја и услова средине и сагледавање последица. Они су средство за праћење извесне променљиве вредности у прошлости и садашњости, а неопходни су као улазни подаци за свако планирање (просторно, урбанистичко и др).

Индикатори стратешке процене су припремљени према циљевима стратешке процене, на основу индикатора стратегије одрживог развоја Републике Србије и приказани у следећој табели.

Табела бр. 3 - Општи и посебни циљеви са избором индикатора

	Општи циљеви	Посебни циљеви	Индикатори
Природне вредности	1.очување квалитета животне средине: 2.рационално коришћење природних ресурса, а нарочито необновљивих	1.заштита предеоних карактеристика 2.очување квалитета подземних вода и водоизворишта 3.заштита основних чинилаца животне средине 4. очување биодиберзитета-избећи неповратне губитке 5. унапређење стања шума и повећање површине под шумом 6.очување заштићених и незаштићених културних добара 7. чување површина обрадивог пољопривредног земљишта делотворном заштитом најплоднијег земљишта од преузимања у непољопривредне сврхе	1.број дана са прекораченом ГВЕ за таложне материја, чађ, SO_x, No_x, CO 2.процентуални удео коршћења еколошки прихватљивих енергената 3. % изгубљених врста у односу на регион 4.Квалитет подземних вода (pH, HPK, BPK_5) 5. Промена површина обрадивог земљишта (%) 6. Промена површина шумског земљишта 7. Број и површина заштићених и незаштићених културних добара
Створене вредности	1.комунално и инфраструктурно опремање подручја;	1.успостављање и развој система мониторинга животне средине на подручју Плана(ваздуха, вода, земљишта и буке)	1.покривеност подручја системом за одвођење отпадних вода 2.Квалитет воде за пиће 3.број мерних места, стање мониторске мреже 4.Број и квалитет нових елемената инфраструктуре
Управљање отпадом	1.смањење отпада на извору и управљање свим врстама отпада; 2. повећање броја становника обухваћених системом сакупљања отпада,	1.адекватно поступање са свим врстама отпада које ће настајати	1.количина отпада која настаје 3. % отпада који се депонује 2.број Уговора потписаних са овлашћеним сакупљачем
Плански услови и параметри	1.плански и контролисани равој подручја уз поштовање принципа одрживог развоја и обавезних мера заштите животне средине 2.заштита здравља становништва у границама Плана и у	1. спречавање индивидуалних/ неконтролисаних испуштања загађујућих материја у ваздух, воде и земљиште; 2.унапређење енергетске ефикасности 3.унапређење и	1.број покренутих поступака процене утицаја на животну средину 2.степен изграђености, уређеност подручја 3.Процентуални удео површина намењених за одмор и рекреацију 4. % смањења становника 5. % запослених и

	окружењу; 3.кренути у што краћем року у реализацију и изградњу постројења за пречишћавање отпадних вода 4. поштовање планских мера, мера заштите животне средине, правила уређења и грађења. 5.развој туризма 6.израдити локални регистар извора загађивања животне средине у складу са Законом о заштити животне средине 7.повећање обима инвестиција за заштиту животне средине	развој инфраструктуре 4.рекултивација деградираних површина 5.очување и унапређење зоне заштитног зеленила 6. повећање насељености – заустављање исељавања 7.повећање запослености становништва 8. активирати одређен број домаћинстава која ће се укључити у пружање услуга сеоског туризма 9. мотивисати младе људе у оријентацији ка пружању услуга у сеоском туризму 10.плански усмеравати локално становништво ка производњи здраве органске хране 11. стимулисати производњу и продају пољопривредно-прехрамбених производа 12.стимулисати изградњу објеката угоститељства и пратећих услужних делатности 13.боље промовисати туристички локалитет „Брдо Град“ у оквиру општине Косјерић 14.вратити манифестацији „Чобански дани“ стари сјај 15.мора се успоставити кодекс понашања у туризму и обезбедити трајна и активна помоћ локалне заједнице 17.обезбедити учешће јавности у доношењу одлука које могу имати утицаја на квалитет животне	незапослених 6. број туриста, 7. годишњи раст туристичког промета, 8.број смештајних јединица, новоизграђених угоститељских објеката и услужних делатности 9.проценат запослених лица у туризму 10. % учешће произведене органске хране

		средине, побољшати информисање становништва о заштити животне средине,	

3.0. ПРОЦЕНА МОГУЋИХ УТИЦАЈА ПЛАНА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ

У складу са законским одредбама процена могућих утицаја плана на животну средину се обавља у оквиру неколико фаза и подфаза, а садржани су следећи елементи:

a) приказ процењених утицаја варијантних решења плана повољних са становишта заштите животне средине са описом мера за спречавање и ограничавање негативних, односно увећање позитивних утицаја на животну средину;
b) поређење варијантних решења и приказ разлога за избор најповољнијег решења;
c) приказ процењених утицаја плана и програма на животну средину са описом мера за спречавање и ограничавање негативних, односно увећање позитивних утицаја на животну средину;
d) начин на који су при процени утицаја узети у обзир чиниоци животне средине укључујући податке о: ваздуху, води, земљишту, клими, јонизујућем и нејонизујућем зрачењу, буци и вибрацијама, биљном и животињском свету, стаништима и биодиверзитету; заштићеним природним добрима; становништву, здрављу људи, градовима и другим насељима, културно-историјској баштини, инфраструктурним, привредним и другим објектима или другим створеним вредностима, као и начин на који су при процени узете у обзир карактеристике утицаја: вероватноћа, интензитет, сложеност/реверзибилност, временска димензија (трајање, учесталост, понављање), просторна димензија (локација, географска област, број изложених становника, прекогранична природа утицаја), кумулативна и синергијска природа утицаја.

3.1. ПРОЦЕНА УТИЦАЈА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ И ПОРЕЂЕЊЕ ВАРИЈАНТНИХ РЕШЕЊА

Законом није јасно прописано која варијантна решења подлежу процени. Имајући у виду законску регулативу у области планирања, уређења простора и изградњи објеката, предвиђа се израда планских варијантних решења. За избор најповољније варијанте уобичајено је да се користе критеријуми засновани на начелима економске оправданости, социјалне прихватљивости и еколошке одрживости. Другим речима, у пракси се на овај начин до фазе јавних консултација у начелу заузима став о варијантама, тако да се у пракси стратешке процене, по правилу процењују две варијанте, респективно три, и то: (1) прва варијанта да се план не усвоји, односно да не дође до спровођења плана; (2) друга у којој се план усваја и доследно спроводи; и (3) трећа – респективна (алтернативна), у којој се план усваја и спроводи уз подршку других планова, програма, пројеката и инструмената, који су у функцији развоја и заштите. За потребе ове стратешке процене разматрају варијанта нееспровођења и спровођење плана (уз подршку других планова, програма и инструмената).

Варијантна решења Плана детаљне регулације „Брдо Град“ у Косјерићу представљају различите рационалне начине, средства и мере реализације циљева плана у појединим секторима развоја, кроз разматрање могућности коришћења одређеног простора за специфичне намене и активности, односно разматрање могућности коришћење различитих простора за реализацију конкретне активности која се планира. Поред тога, треба узети у обзир и варијанте имплементације плана. Укупни ефекти плана, па и утицаји на животну средину, могу се утврдити само поређењем са постојећим стањем, циљевима и варијантним решењима плана.

За планове који имају већи степен неизвесности реализације, метод израде сценарија модела развоја омогућује процену позитивних и негативних ефеката варијантних решења плана. У процени варијантних решења, процењују се циљеви стратешке процене у односу на секторе развоја у плану детаљне регулације у оквиру два сценарија примене плана: тзв. „реални” у случају да се план усвоји и примењује, тзв. „песимистички” у случају да се план не усвоји и не примењује и тзв. „оптимистички”, по коме се план усваја спроводи уз подршку програма, пројеката и других инструмената. Процена се обавља у складу са изабраним индикаторима за сваки циљ стратешке процене појединачно. Процена је квалитативног карактера и могући су следећи утицаји: (1) укупно позитиван утицај „+”; (2) укупно негативан утицај „-”; (3) неутралан – када нема директног утицаја „0”; (4) нејасан утицај „?”.

Табела 4. Процена утицаја у односу на циљеве стратешке процене утицаја у варијантама 1 (да се план не примењује) и 2 (да се план примењује)

Циљеви СПУ

1. заштита предеоних карактеристика,
2. очување квалитета подземних вода и водоизворишта
3. спречавање индивидуалних / неконтролисаних испуштања загађујућих материја у ваздух, воде и земљиште,
4. очување заштићених и незаштићених културних добара
5. чување површина обрадивог пољопривредног земљишта делотворном заштитом најплоднијег земљишта од преузимања у непољопривредне сврхе
6. унапређење стања шума и повећање површине под шумом
7. заштита основних чинилаца животне средине,
8. успостављање и развој система мониторинга животне средине на подручју Плана (ваздуха, вода, земљишта и буке),
9. унапређење енергетске ефикасности
10. рекултивација деградираних површина,
11. очување биодиверзитета – избећи неповратне губитке
12. активирати одређен број домаћинстава која ће се укључити у пружање услуга сеоског туризма, мотивисати младе људе у оријентацији ка пружању услуга у сеоском туризму, стимулисати производњу и продају пољопривредно-прехрамбених производа, плански усмеравати локално становништво ка производњи здраве органске хране, стимулисати изградњу објеката угоститељства и пратећих услужних делатности боље промовисати туристички локалитет „Брдо Град“ у оквиру општине Косјерић и вратити манифестацији „Чобански дани“ стари сјај, мора се успоставити кодекс понашања у туризму и обезбедити трајна и активна помоћ локалне заједнице
13. адекватно поступање са свим врстама отпада које ће настајати,
14. унапређење и развој инфраструктуре
15. очување и унапређење зоне заштитног зеленила,
16. повећање насељености – заустављање исељавања
17. повећање запослености становништва,
18. обезбедити учешће јавности у доношењу одлука које могу имати утицаја на квалитет животне средине, побољшати информисање становништва о заштити животне средине.

Сектор плана	Сценарио развоја	Циљеви стратешке процене																	
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
Техничка инфраструктура и комунална опрема	ВАРИЈАНТА 1	-	-	-	-	-	0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0	-
	ВАРИЈАНТА 2	+	+	+	+	+	0	+	+	+	+	+	+	0	+	+	+	+	+
Туризам	ВАРИЈАНТА 1	-	-	-	-	0	0	-	-	0	-	0	0	-	-	-	-	-	-
	ВАРИЈАНТА 2	+	+	+	+	0	0	+	+	0	+	+	+	+	0	+	+	+	+
Водоснабдевање	ВАРИЈАНТА 1	0	0	-	-	-	0	-	-	-	0	-	0	0	0	-	-	0	0
	ВАРИЈАНТА 2	0	0	+	+	+	0	+	+	+	0	+	0	0	+	+	+	0	0
Зеленило	ВАРИЈАНТА 1	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	-	-	0	0	0	0	0	-
	ВАРИЈАНТА 2	0	0	0	0	0	0	0	+	+	+	+	+	0	+	0	0	0	+
Саобраћај	ВАРИЈАНТА 1	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0	0	-	-	0	-	-
	ВАРИЈАНТА 2	-	-	-	0	0	0	0	+	0	0	0	0	0	+	+	0	+	+
Становништво, насеља и јавне службе	ВАРИЈАНТА 1	0	0	0	0	0	0	0	-	0	-	0	0	0	-	-	-	-	0
	ВАРИЈАНТА 2	0	0	0	0	0	0	0	+	0	+	0	0	0	+	+	+	+	0
Заштита животне средине	ВАРИЈАНТА 1	-	-	-	-	0	0	-	-	-	-	-	-	-	0	-	0	0	-
	ВАРИЈАНТА 2	+	+	+	+	0	0	+	+	+	+	+	+	+	+	+	0	0	+
Заштита предела и културних добара	ВАРИЈАНТА 1	0	0	0	-	0	-	-	-	-	0	-	0	-	-	0	0	0	-
	ВАРИЈАНТА 2	0	0	0	+	0	+	+	+	+	0	+	0	+	+	0	0	0	+
Заштита од природних и техничко–технолошких несрећа	ВАРИЈАНТА 1	0	0	0	-	-	0	-	-	-	-	-	0	-	-	0	0	-	0
	ВАРИЈАНТА 2	0	0	0	+	+	0	+	+	+	+	+	0	+	+	0	0	+	0

+ – укупно позитиван утицај, **–** – укупно негативан утицај, **0** – нема директан утицај, **?** – или нејасан утицај

3.2.РАЗЛОЗИ ЗА ИЗБОР НАЈПОВОЉНИЈЕГ ВАРИЈАНТНОГ РЕШЕЊА

На основу одредби члана 15. Закона, пореде се варијантна решења и даје приказ разлога за избор најповољнијег решења. Варијантна решења су поређена према циљевима стратешке процене и секторима у плану. Варијанта 1 се односи на неусвајање плана (а самим тим и неспровођење плана) је неповољније са свих аспеката. Варијанта 2 се односи на усвајање и спровођење плана уз подршку стратегија, планова и програма. У варијанти 1 да се план детаљне регулације не донесе и да се развој одвија стихијски могу се очекивати само негативни ефекти код сваког сектора/активности и ниједан позитиван ефекат у односу на циљеве стратешке процене утицаја. Истовремено, процењени варијантни утицаји са собом носе и одређени степен ентропије који није могуће са прецизношћу предвидети. У варијанти 2 да се План детаљне регулације имплементира уз подршку примена других стратегија, планова и програма могу се очекивати позитивни ефекти у сваком сектору/активнсти, који отклањају већину негативних тенденција у развоју, у случају да План не би имплементирао. У овој варијанти могу се јавити и појединачни негативни ефекти, али само на извору, повременог и тренутног карактера.

На основу претходне анализе и процене варијантних решења, може се закључити да је варијанта доношења предложеног Плана знатно повољнија у односу на варијанту да се План не донесе.

На основу одредаба члана 15. Закона о стратешкој процени, стратешка процена обухвата и процену кумулативних и синергијских ефеката. Теоријски је могуће да се јаве интеракције међу мањим утицајима како планских решења, тако и појединачних објеката и активности на планском подручју. Кумулативни ефекти настају када појединачна планска решења немају значајан утицај, а неколико индивидуалних ефеката заједно могу да имају значајан ефекат (загађивање ваздуха, вода или пораст нивоа буке).
Синергијски ефекти настају у интеракцији појединачних утицаја који производе укупни ефекат који је већи од простог збира појединачних утицаја. Синергијски ефекти се најчешће манифестују код људских заједница и природних станишта.
У конкретном случају не постоји могућност јављања кумулативних и синергијских ефеката у изворном смислу тог појма, тако да није даље вршена анализа.

3.3.ЕВАЛУАЦИЈА КАРАКТЕРИСТИКА И ЗНАЧАЈА УТИЦАЈА ПЛАНСКИХ РЕШЕЊА

Евалуација карактеристика планских решења представља процену утицаја у ужем смислу. У овој фази се обавља евалуација значаја, просторних размера и вероватноће утицаја планских решења на животну средину. Претходно је потребно извршити селекцију планских решења од значаја за животну средину и класификацију према секторима/сегментима у плану. Евалуација утицаја врши се са циљем да се утврди значај утицаја, према критеријумима из Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину. У обзир су узимају следеће карактеристике утицаја:

- Врста утицаја,
- Вероватноћа да се утицај појави,

- Временска димензија односно трајање утицаја, према временском хоризонту ПДР-а: краткорочни утицаји; средњорочни утицаји; дугорочни утицаји (период после временског хоризонта ПДР-а)
- Учесталост утицаја,
- Просторна димензија утицаја.

Наведене карактеристике утицаја су вредноване према врсти Плана детаљне регулације, како је приказано у следећој табели.

Табела 5. Вредновање карактеристика утицаја

Врста утицаја	**Вероватноћа утицаја**	**Трајање утицаја**	**Учесталост утицаја**	**Просторна димензија утицаја**
3+ Врло Позитиван 2+ Веома позитиван 1+ Позитиван 0 Неутралан 1- негативан 2- врло негативан 3- веома негативан	• Веома вероватан утицај – ВВ • утицај вероватан - В • утицај могућ – М • утицај није вероватан – НВ	• краткорочан – К • средњорочан – С • дугорочан – Д	• повремен – ПУ • учестао – У • средње учестао – СУ • веома учестао - ВУ • сталан – СтУ	• Гл – Могући глобални утицај • М – Могућ међународни утицај • П – Могућ прекогранични утицај • Н – Могућ утицај на националном нивоу • Р – Могућ утицај у оквиру простора регије • Гр – Могућ утицај у простору општине • Л – Могућ утицај у некој зони или делу општине • И – Могућ утицај на самом извору

Значај утицаја процењује се у односу на величину (интензитет) утицаја и просторне размере на којима се може остварити утицај. Утицаји, односно ефекти, планских решења, према величини промена се оцењују бројевима од -3 до +3, где се знак минус односи на негативне, а знак плус на позитивне промене, како је приказано у табели. Овај систем вредновања примењује се како на појединачне индикаторе утицаја, тако и на сродне категорије преко збирних индикатора.

Табела 6. Критеријуми за оцењивање величине утицаја

Величина утицаја	**Ознака**	**О п и с**
Критичан	- 3	Јак негативан утицај
Већи	- 2	Већи негативан утицај
Мањи	- 1	Мањи негативни утицај
Нема утицаја или нејасан утицај	0	Нема утицаја, нема података или није примењиво
Позитиван	1 +	Мањи позитивни утицај
Повољан	2 +	Већи позитиван утицај
Врло повољан	3 +	Јак позитиван утицај

У табели дати су критеријуми за вредновање просторних размера могућих утицаја.

Табела 7. Критеријуми за оцењивање просторних размера утицаја

Размере утицаја	**Ознака**	**О п и с**
Глобални	Гл	Могући глобални утицај
Међународни	М	Могућ међународни утицај
Прекогранични	П	Могућ прекогранични утицај
Државни	Н	Могућ утицај на националном нивоу
Регионални	Р	Могућ утицај у оквиру простора регије
Општински	Гр	Могућ утицај у простору општине
Локални	Л	Могућ утицај у некој зони или делу општине
Изворни	И	Могућ утицај на самом извору

Вероватноћа да ће се неки процењени утицај догодити у стварности такође представља важан критеријум за доношење одлука у току израде плана. Вероватноћа утицаја одређује се према скали приказаној у табели.

Табела 8. Скала за процену вероватноће утицаја

Вероватноћа	**Ознака**	**Опис**
80%	ВВ	Веома вероватан утицај
Више од 50%	В	Утицај вероватан
Мање од 50%	М	Утицај могућ
Мање од 1%	НВ	Утицај није вероватан

Утицаји по ефектима могу бити краткорочни, средњерочни и дугорочни. Краткорочни утицаји су они који имају сезонски карактер и везани су за сезонске активности, појаве и процесе. Средњерочни утицаји су по правилу утицаји који се везују за средњорочне етапе спровођења планских решења, док дугорочни утицаји имају дугорочне ефекте.

Табела 9. Критеријуми за процену трајања утицаја

Трајање утицаја	**Ознака**	**Опис**
Мањи од годину дана	К	Сезонски утицај који се одвија у току године
од 1 до 4 година	С	Утицај који је везан за етапе планираних решења
Више од 4 година	Д	Дугорочан утицај – утицај који има дугорчне ефекте

Утицаји по учесталости могу бити повремено учестали, учестали, средње учестали, веома учестали и стални. Повремени утицаји су они који се јављају само у току одвијања периодичне – повремене активности и са престанком посматране активности нестају. Учестали утицаји су они који се јављају услед учесталих активности и чији ефекти се бележе и по престанку активности. Средње учестали су утицаји који су последица средње учесталих активности, док су веома учестали утицаји они који су готово стални, само имају повремене прекиде. Стални утицаји су свакодневни утицаји.

Табела 10. Критеријуми за процену учесталости утицаја

Учесталост утицаја	**Ознака**	**Опис**
Повремено учестали	ПУ	Повремен утицај који се јавља само у току одвијања периодичне – повремене активности
Учестао	У	Утицај који се јавља услед учесталих активности
Средње учестао	СУ	Утицај који је последица средње учесталих активности
Веома учестао	ВУ	Утицаји који се повремено не јављају
Сталан	СтУ	Утицаји који су стално присутни

На основу критеријума процене величине и просторних размера утицаја планских решења на циљеве стратешке процене (приказаних у ранијим табелама) врши се евалуација значаја идентификованих утицаја за остваривање циљева стратешке процене.

У зависности од значаја плана, карактеристика планског подручја, концептуалних и циљних поставки, стратешких опредељења, планских решења, смерница и мера за спровођење, одредиће се утицаји од стратешког значаја, односно карактеристике које одређују значајан утицај. Резултати евалуације значаја утицаја планских решења приказују се табеларно у оквиру тзв. „матрица процене утицаја”.

Табела 11. Матрице процене утицаја

Циљеви СПУ

1. заштита предеоних карактеристика,
2. очување квалитета подземних вода и водоизворишта
3. спречавање индивидуалних / неконтролисаних испуштања загађујућих материја у ваздух, воде и земљиште,
4. очување заштићених и незаштићених културних добара
5. чување површина обрадивог пољопривредног земљишта делотворном заштитом најплоднијег земљишта од преузимања у непољопривредне сврхе
6. унапређење стања шума и повећање површине под шумом
7. заштита основних чинилаца животне средине,
8. успостављање и развој система мониторинга животне средине на подручју Плана (ваздуха, вода, земљишта и буке),
9. унапређење енергетске ефикасности
10. рекултивација деградираних површина,
11. очување биодиверзитета – избећи неповратне губитке
12. активирати одређен број домаћинстава која ће се укључити у пружање услуга сеоског туризма, мотивисати младе људе у оријентацији ка пружању услуга у сеоском туризму, стимулисати производњу и продају пољопривредно-прехрамбених производа, плански усмеравати локално становништво ка производњи здраве органске хране, стимулисати изградњу објеката угоститељства и пратећих услужних делатности боље промовисати туристички локалитет „Брдо Град“ у оквиру општине Косјерић и вратити манифестацији „Чобански дани“ стари сјај, мора се успоставити кодекс понашања у туризму и обезбедити трајна и активна помоћ локалне заједнице
13. адекватно поступање са свим врстама отпада које ће настајати,
14. унапређење и развој инфраструктуре
15. очување и унапређење зоне заштитног зеленила,
16. повећање насељености – заустављање исељавања
17. повећање запослености становништва,
18. обезбедити учешће јавности у доношењу одлука које могу имати утицаја на квалитет животне средине, побољшати информисање становништва о заштити животне средине

Планска решења	Циљеви стратешке процене																	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
Демографска ревитализација простора	0	0	0	0	0	0	0	0	+2	0	0	+2	0	0	0	+2	+2	0
Увећање и унапређивање пољопривредне производње (интезивирање пољопривредне производње и проширење асортимана тржишне понуде)	0	0	0	0	+3	0	0	0	0	0	0	+2	0	0	0	+2	+1	0
Усклађивање обима пољопривредне производње са природним условима и ограничењима	0	0	0	0	+2	0	0	0	0	0	0	+2	0	0	0	0	0	0
Унапређење зеленила	0	0	0	0	0	+2	+2	+3	0	+2	+2	+2	0	0	+2	0	0	0
Унапређење одвођења и пречишћавања отпадних вода	0	0	+2	+3	0	0	+2	+2	0	0	0	0	0	+2	0	+2	0	0
Развој туристичких локалитета у функцији одрживог туризма	0	0	0	0	0	0	+3	+2	+2	0	0	+2	0	0	0	+2	+2	0
Унапређење саобраћајне повезаности	0	-1	0	0	0	0	0	+3	0	0	0	0	0	+3	0	+2	+2	0
Развој електроенергетске инфраструктуре	+1	0	0	0	0	0	0	+3	+2	0	0	0	0	+1	0	+2	+2	0
Развој телекомуникационе инфраструктуре	0	0	0	0	0	0	0	+3	+2	0	0	0	0	+1	0	+2	+1	0
Унапређење управљања отпадом	+1	0	+3	+3	0	0	+2	+3	0	0	+1	+1	+3	+2	0	+2	0	+2
Мере за заштиту ваздуха	+3	0	0	+3	0	0	+3	+3	0	0	0	+2	0	0	0	0	0	+2
Мере за заштиту вода	0	0	+3	+3	0	0	+3	+3	0	0	0	+2	0	0	0	0	0	+2
Мере за заштиту земљишта	0	0	0	+3	+2	0	+3	+3	0	+2	0	+2	0	0	+2	0	0	+2
Мере заштите од буке	0	+3	0	0	0	0	0	+3	0	0	0	+2	0	0	0	0	0	+2
Интегрална заштита природних вредности	0	0	+2	+2	+2	+2	+3	+3	0	+2	+2	+2	0	0	+2	0	0	+2
Заштита постојеће и евидентирање нове културне баштине	0	0	0	+2	0	0	+3	+3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+2
Мере заштите од природних и техничко – технолошких несрећа	0	0	0	0	+2	+1	+1	+1	+2	0	+1	+1	+1	+1	0	0	0	+1

* - критеријуми према табелама за евалуацију величине утицаја планских решења

Табела 12. Матрице процене утицаја

Циљеви СПУ

1. заштита предеоних карактеристика,
2. очување квалитета подземних вода и водоизворишта
3. спречавање индивидуалних / неконтролисаних испуштања загађујућих материја у ваздух, воде и земљиште,
4. очување заштићених и незаштићених културних добара
5. чување површина обрадивог пољопривредног земљишта делотворном заштитом најплоднијег земљишта од преузимања у непољопривредне сврхе
6. унапређење стања шума и повећање површине под шумом
7. заштита основних чинилаца животне средине,
8. успостављање и развој система мониторинга животне средине на подручју Плана (ваздуха, вода, земљишта и буке),
9. унапређење енергетске ефикасности
10. рекултивација деградираних површина,
11. очување биодиверзитета – избећи неповратне губитке
12. активирати одређен број домаћинстава која ће се укључити у пружање услуга сеоског туризма, мотивисати младе људе у оријентацији ка пружању услуга у сеоском туризму, стимулисати производњу и продају пољопривредно-прехрамбених производа, плански усмеравати локално становништво ка производњи здраве органске хране, стимулисати изградњу објеката угоститељства и пратећих услужних делатности боље промовисати туристички локалитет „Брдо Град“ у оквиру општине Косјерић и вратити манифестацији „Чобански дани“ стари сјај, мора се успоставити кодекс понашања у туризму и обезбедити трајна и активна помоћ локалне заједнице
13. адекватно поступање са свим врстама отпада које ће настајати,
14. унапређење и развој инфраструктуре
15. очување и унапређење зоне заштитног зеленила,
16. повећање насељености – заустављање исељавања
17. повећање запослености становништва,
18. обезбедити учешће јавности у доношењу одлука које могу имати утицаја на квалитет животне средине, побољшати информисање становништва о заштити животне средине.

Планска решења	Циљеви стратешке процене																	
	1	**2**	**3**	**4**	**5**	**6**	**7**	**8**	**9**	**10**	**11**	**12**	**13**	**14**	**15**	**16**	**17**	**18**
Демографска ревитализација простора									**Л**			**Гр**				**Гр**	**Гр**	
Увећање и унапређивање пољопривредне производње (интезивирање пољопривредне производње и проширење асортимана тржишне понуде)					**Л**							**Гр**				**Гр**	**Л**	
Усклађивање обима пољопривредне производње са природним условима и ограничењима					**Л**							**Гр**						
Унапређења зеленила						**Гр**	**Гр**	**Гр**		**Л**	**Гр**	**Гр**			**Л**			
Унапређење одвођења и пречишћавања отпадних вода			**Гр**	**Гр**			**Л**	**Гр**						**Гр**		**Гр**		
Развој туристичких локалитета у функцији одрживог туризма							**Л**	**Гр**	**Л**			**Л**				**Гр**	**Гр**	
Унапређење саобраћајне повезаности		**Л**						**Л**						**Л**		**Гр**	**Гр**	
Развој електроенергетске инфраструктуре	**Л**							**Гр**	**Гр**					**Гр**		**Гр**	**Гр**	
Развој телекомуникационе инфраструктуре								**Гр**	**Гр**					**Гр**		**Гр**	**Гр**	
Унапређење управљања отпадом	**Л**		**Гр**	**Гр**			**Л**	**Л**			**Л**	**Л**	**Гр**	**Гр**		**Гр**		**Гр**
Мере за заштиту ваздуха	**Гр**			**Гр**			**Гр**	**Гр**				**Гр**						**Гр**
Мере за заштиту вода			**Гр**	**Гр**			**Гр**	**Гр**				**Гр**						**Гр**
Мере за заштиту земљишта				**Гр**	**Гр**		**Гр**	**Гр**		**Гр**		**Гр**			**Л**			**Гр**
Мере заштите од буке		**Гр**						**Гр**				**Гр**						**Гр**
Интегрална заштита природних вредности			**Гр**	**Гр**	**Гр**	**Гр**	**Гр**	**Гр**		**Гр**	**Гр**	**Гр**			**Гр**			**Гр**
Заштита постојеће и евидентирање нове културне баштине				**Л**			**Гр**	**Гр**										**ГР**
Мере заштите од природних и техничко – технолошких несрећа					**Гр**	**Гр**	**Гр**	**Гр**	**Гр**		**Л**	**Л**	**Л**	**Гр**				**Гр**

* - критеријуми према табелама за евалуацију просторних размера утицаја планских решења

Табела 13. Матрице процене утицаја

ПЛАНСКО РЕШЕЊЕ	ИДЕНТИФИКАЦИЈА И ЕВАЛУАЦИЈА ЗНАЧАЈНИХ УТИЦАЈА		ОБРАЗЛОЖЕЊЕ
	Ознака циља СПУ	**Ранг**	
Демографска ревитализација простора	9 12 16 17	Гр / +2 / В / Д / У	Вероватни су јаки позитивни ефекти на очување насељености насеља.
Увећање и унапређивање пољопривредне производње (интезивирање пољопривредне производње и проширење асортимана тржишне понуде)	5 12 16 17	Гр / +3 / М / Д / У Гр / +2 / В / Д / У Гр / +2 / В / Д / У Гр / +1 / В / Д / У	Очекују се значајни позитивни ефекти на очување пољопривредног и повећање пољопривредне производње
Усклађивање обима пољопривредне производње са природним условима и ограничењима	5 12	Гр / +2 / В / Д / У Гр / +2 / В / Д / У	Очекују се значајни позитивни ефекти на очување пољопривредног земљишта, ливада и пашњака у функцији пољопривреде .
Унапређења зеленила	6 7	Гр / +2 / В / Д / У	Реализација овог планског решења у великој мери ће допринети подизању амбијенталних и естетских вредности планског подручја, чиме се стварају бољи услови за свеукупан развој.
	8 10	Гр / +3 / М / Д / У Гр / +2 / В / Д / У	
	11 12 15	Гр / +2 / В / Д / У	
Унапређење одвођења и пречишћавања отпадних вода	3	Гр / +2 / ВВ / Д / У	Очекују се јаки позитивни ефекти плана на квалитет простора и самим тим на квалитет живота и здравље људи и на очување квалитета подземних и површинских вода и подизање квалитета простора.
	4 7 8	Гр / +3 / М / Д / У Гр / +2 / В / Д / У Гр / +2 / В / Д / У	
	14 16	Гр / +2 / В / Д / У Гр / +2 / В / Д / У	
Развој туристичких локалитета у функцији одрживог туризма	7	Гр / +3 / ВВ / Д / У	Развој одрживог туризма на подручју Плана имаће читав низ директних и индиректних позитивних ефеката који превазилазе границе планског подручја, а односе се пре свега на економске и социјалне теме, али и на еколошке ефекте превенствено кроз реализацију потребне инфраструктуре и комунално опремање зона.
	8 9	Гр / +2 / В / Д / У	
	12	Гр / +2 / В / Д / У	
	16	Гр / +2 / В / Д / У	
	17	Гр / +2 / В / Д / У	
Унапређење саобраћајне повезаности	2 8	Гр / +3 / В / Д / У Гр / +2 / ВВ / Д / У	Извесни су јаки позитивни утицаји који превазилазе границе планског подручја, а односе се стварање предуслова за даљи развој.
	14 16	Гр / +3 / В / Д / У	
	17	Гр / +2 / ВВ / Д / У	
Развој електроенергетске инфраструктуре	1 8 9 14 16 17	Гр / +1 / В / Д / У Гр / +3 / В / Д / У Гр / +2 / ВВ / Д / У Гр / +1 / В / Д / У Гр / +2 / ВВ / Д / У Гр / +2 / ВВ / Д / У	Извесни су јаки позитивни утицаји који превазилазе границе планског подручја, а односе се стварање предуслова за даљи развој.

ПЛАНСКО РЕШЕЊЕ	ИДЕНТИФИКАЦИЈА И ЕВАЛУАЦИЈА ЗНАЧАЈНИХ УТИЦАЈА		ОБРАЗЛОЖЕЊЕ
	Ознака циља СПУ	Ранг	
Развој телекомуникационе инфраструктуре	8 9	Гр / +3 / В / Д / У Гр / +2 / В / Д / У	Могући су значајни позитивни ефекти у смислу едукације становништва о питањим у вези са заштитом животне средине.
	14 16 17	Гр / +1 / В / Д / У Гр / +2 / В / Д / У Гр / +2 / В / Д / У	
Унапређење управљања отпадом	1 3 4 7	Гр / +1 / В / Д / У Гр / +3 / В / Д / У Гр / +3 / В / Д / У Л / +2 / В / Д / У	Очекују јаки позитивни ефекти плана на квалитет ваздуха и вода на планском подручју као последица одрживог управљања отпадом. Очекују се позитивни утицаји рекултивацијом деградираних површина чиме ће се значајно подићи амбијенталне вредности простора.
	8 11 12 13	Гр / +3 / В / Д / У Гр / +1 / В / Д / У Гр / +1 / В / Д / У Гр/ +3 / В / Д / У	
	14	Л / +2 / В / Д / У	
	16		
	18	Гр / +2 / В / Д / У	
Мере заштите ваздуха	1 4 7 8	Гр / +2 / В / Д / У Гр / +3 / В / Д / У	Очекују се значајни позитивни утицаји на квалитет ваздуха.
	12 18	Гр / +2 / В / Д / У	
Мере за заштиту вода	3	Гр / +3 / В / Д / У	Очекују се јаки позитивни ефекти плана на квалитет подземних и површинских вода и очување биодиверзитета у води што ће укупно утицати на подизање квалитета планског подручја.
	4	Гр / +3 / В / Д / У	
	7	Гр / +3 / В / Д / У	
	8	Гр / +3 / В / Д / У	
	12 18	Гр / +2 / В / Д / У Гр / +2 / В / Д / У	
Мере за заштиту земљишта	4	Гр / +3 / В / Д / У	Очекују се значајни позитивни утицаји на квалитет земљишта.
	5	Гр / +2 / М / Д / У	
	7	Гр / +3 / В / Д / У	
	8	Гр / +3 / В / Д / У	
	10	Гр / +2 / В / Д / У	
	12	Гр / +2 / В / Д / У	
	15	Гр / +2 / М / Д / У	
	18		
Мере за заштиту од буке	2	Гр / +3 / В / Д / У	Очекују се јаки позитивни ефекти на заштиту од буке, односно смањење изложености становништва повећаном интензитету буке.
	8	Гр / +3 / В / Д / У	
	12 18	Гр / +2 / М / Д / У Гр / +2 / М / Д / У	
Интегрална заштита природних вредности	3	Гр / +3 / В / Д / У	Извесни су јаки позитивни ефекти плана на биодиверзитет, заштићена и значајна природна добра, на очување квалитета вода
	4	Гр / +2 / В / Д / У	

ПЛАНСКО РЕШЕЊЕ	ИДЕНТИФИКАЦИЈА И ЕВАЛУАЦИЈА ЗНАЧАЈНИХ УТИЦАЈА		ОБРАЗЛОЖЕЊЕ
	Ознака циља СПУ	**Ранг**	
	5	Гр / +2 / М / Д / У	пољопривреденог и чумског земљишта.што је у складу са карактеристикама и основном наменом планског подручја.
	6	Гр / +2 / В / Д / У	
	7	Гр / +3 / В / Д / У	
	8	Гр / +3 / В / Д / У	
	11	Гр / +2 / М / Д / У	
	12	Гр / +2 / М / Д / У	
	10	Гр / +2 / М / Д / У	
	15		
	18		
Мере заштите од природних и техничко – технолошких несрећа	5	Гр / +2 / М / Д / У	Очекују се значајни позитивни ефекти плана дефинисањем мера заштите од природних несрећа које се могу десити на планском подручју и у постојећим и планираним објектима на подручју плана
	6	Гр / +2 / М / Д / У	
	7	Гр / +1 / В / Д / У	
	8	Гр / +1 / В / Д / У	
	9	Гр / +2 / М / Д / У	
	11	Гр / +1 / В / Д / У	
	12 13	Гр / +1 / В / Д / У	
	14 18		
Заштита постојеће и евидентирање нове културне баштине	4	Гр / +2 / М / Д / У	Очекује се значајан допринос заштити нове и постојећег заштићеног културног наслеђа, а све у функцији стварања разноврсније и богатије туристичке понуде..
	7	Л / +3 / В / Д / У	
	8	Л / +3 / В / Д / У	
	18	Гр / +2 / В / Д / У	

* - критеријуми према табелама за евалуацију просторних размера утицаја планских решења

3.4.МЕРЕ ЗА ОГРАНИЧАВАЊЕ НЕГАТИВНИХ И УВЕЋАЊЕ ПОЗИТИВНИХ УТИЦАЈА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ

Заштита животне средине подразумева поштовање свих општих мера заштите животне средине и природе и прописа утврђених законском регулативом. У том смислу се, на основу анализираног стања животне средине у планском подручју и његовој околини и на основу процењених могућих негативних утицаја, дефинишу мере заштите. Мере заштите имају за циљ да утицаје на животну средину у оквиру планског подручја сведу у оквире граница прихватљивости, а са циљем спречавања угрожавања животне средине и здравља људи. Мере заштите омогућавају развој спречавају конфликте на датом простору што је у функцији реализације циљева одрживог развоја.

Дефинисање мера заштите извршено је на основу анализе стања животне средине, процене могућих утицаја Плана на животну средину и фактора животне средине за које је утврђено да могу бити изложени највећем утицају.

Заштита и унапређење животне средине остариће се побољшањем њеног укупног квалитета, а посредно и њених основних елемената: ваздуха, воде, земљишта и живог света. Овај циљ остариће се спровођењем низа мера различитог карактера:

- правних – нормативних мера: доношење општих нормативно-правних аката Општинске управе о заштити и унапређењу животне средине, као и програма заштите и поступака и активности, критеријума понашања, а у вези са тим и санкционих поступака у случају непоштовања Закона; израда катастра загађивача и стално ажурирање од стране надлежних органа, при чему је нарочито важно успостављање мерних пунктова загађивања и услова праћења загађивања; забрана и ограничавање градње објеката који су потенцијални загађивачи у зонама становања, друштвених, рекреативних, здравствених, школских и других центара активности;
- техничко-технолошких мера: прилагођавање технолошких и производних процеса у индустрији захтевима и условима заштите од загађивања животне средине; уградња, контрола, употреба и одржавање инсталација и уређаја за пречишћавање загађених отпадних гасова и вода;
- урбанистичко-планских мера: правилан избор локације (нарочито производних и прерађивачких објеката) уз поштовање мезо и микролокационих карактеристика простора; формирање санитарних заштитних зона око индустрија и великих саобраћајница, при чему ширина санитарних зона зависи од степена загађења; овде се посебно наглашава израда елабората процена утицаја којима ће се оцењивати планска и пројектна решења у односу на захтеве животне средине, у складу са Законом.
- економских мера: прибављање материјалних средстава потребних за остваривање циљева заштите и унапређења животне средине кроз мере фискалне политике, издвајање доприноса из цене производа и услуга, накнаде за коришћење грађевинског земљишта, као и финансирање из новчаних накнада и казни за емитовање штетних продуката преко дозвољеног нивоа у животну средину.

МЕРЕ ЗАШТИТЕ ВАЗДУХА

Очување квалитета ваздуха на планском подручју и успостављање вишег стандарда квалитета ваздуха остариће се применом следећих правила и мера заштите:

- увести мерна места за контролу квалитета ваздуха на подручју Плана детаљне регулације „Брдо Град“
- обезбедити доступност резултата испитивања и праћења стања квалитета ваздуха,
- на основу локалних потенцијала за коришћење обновљивих облика енергије (соларна, хидрогеотермална и еолска енергија...) одговарајућим програмима треба стимулисати употребу ових извора енергије као битну компоненту одрживог развоја насеља,
- редовно информисање јавности и надлежних институције, у складу са важећим Законом
- подићи степен комуналне хигијене
- израдити локални регистар извора загађивања животне средине у складу са Законом о заштити животне средине
- спречити градњу нових објеката који могу угрозити околину, односно који користе токсичне, или у процесу производње производе опасне материје, буку, непријатне мирисе и сл...

Оператер стационарног извора загађивања ваздуха у обавези је:

- да поштује Уредбе о граничним вредностима емисија загађујућих материја у ваздух
- да спроведе мере за смањење загађивања ваздуха у поступку пројектовања, градње и редовног рада (коришћења) тако да не испушта загађујуће материје у ваздух у количини већим од граничних вредности емисије;
- за случај да се у процесу обављања делатности емитују гасови непријатних мириса, оператер мора применити мере за редукцију мириса;
- за планирани, изграђени или реконструисани стационарни извор загађивања, за који није прописана обавеза издавања интегрисане дозволе или израде студије о процени утицаја на животну средину, оператер је у обавези да пре пуштања у рад прибави дозволу, а уз захтев за издавање дозволе обавеза оператера је да приложи техничку документацију за тај извор загађивања и стручни налаз са резултататима емисије;

МЕРЕ ЗАШТИТЕ ВОДА

Приоритетне активности са становишта заштите вода у наредном планском периоду односиће се на изградњу постројења за пречишћавање оптадних вода, као и адекватну заштиту водоизворишта што ће се остварити применом следећих мера заштите

- постројење за пречишћавање отпадних вода треба да представља најрационалнији прилаз решавању проблема коришћења и заштите воде
- обавезна је изградња недостајућих канализационих система за санитарне и атмосферске воде
- забрана или контролисана примена хемијских препарата у пољопривреди како не би дошло до нарушавања квалитета вода,
- неопходно је применити принцип “загађивач плаћа” у процесу приватизације,

власници на време морају да знају све економске последице на том плану (улагање у заштитне системе за пречишћавање) или плаћање надокнаде које морају да буду веће од ефективних трошкова пречишћавања отпадних вода;
- забрањено је коришћење напуштених бунара као септичких јама ,
- неопходна је санација постојећих септичких јама у издвојеним насељима и групама кућа,
- предлаже се изградња пакетних мини уређаја за пречишћавање отпадних вода и претварање постојећих септичких јама у биопречистаче отпадних вода уградњом адекватне опреме (у складу са финансијским могућностима корисника),
- неопходна је едукација становништва и потрошача ради смањења примарног загађења,
- увођењем контроле квалитета воде за пиће из локалних бунара од стране стручних служби.

Поред неопходности обележавања зона санитарне заштите, заштита водоизворишта од загађивања и других утицаја који могу неповољно да делују на исправност квалитета воде остварће се применом следећих правила и мера заштите:

- успостављање строгог режима санитарног надзора у зони непосредне заштите;
- успостављање режима сталног санитарног надзора у ужој зони заштите водоизворишта;
- успостављање режима санитарног надзора и заштите од загађивања животне средине у широј зони заштите водоизворишта.

Посебне мере заштите вода прописане за носиоца пројеката - хладњача за малину:
- инвеститор је обавезан да се придржава хигијенско - санитарних прописа односноредовно чисти и дезинфекује септичку јаму, као и простор око исте, с обзиром да се хладњача налази у сеоском подручју без изграђене канализационе мреже.

МЕРЕ ЗАШТИТЕ ЗЕМЉИШТА

Заштита земљишта спроводиће се применом правила и мера заштите:

- ограничавање коришћења пољопривредног земљишта за непољопривредне намене
- забрањено је испуштање и одлагање опасних и штетних материја на пољопривредном земљишту;
- забрана или строго ограничена и контролисана примена агрохемијских средстава у пољопривреди - едукацијом пољопривредних произвођача о утицајима пољопривреде на животну средину и предностима производње еколошки безбедне хране на бази органске пољопривреде;
- септичке јаме изграђене на овом подручју у већини случајева зидане каменом тако да пропуштају отпадну воду у околно земљиште, а има и случајева када су на повшини урађени канали за преливање отпадне воде на околно земљиште, најчешће ливаде или воћњаке власника септичке јаме, неопходно је решавање овог проблема у циљу очувања квалитета земљишта

МЕРЕ ЗА УПРАВЉАЊЕ ОТПАДОМ

У циљу ефикасног управљања отпадом на подручју Плана утврђују се следеће мере:

- обезбедити највиши ниво комуналне хигијене спречавањем неадекватног одношења отпада ,

- организовати прикупљање и одвоз отпада од стране комуналног предузећа које је основано од стране општине Косјерић,
- прикупљање и одлагање чврстог отпада вршити у типске подземне контејнере капацитета 2m²,
- у зони планираних туристичких комплекса дефинисати позиције и капацитете контејнера за одлагање чврстог отпада,
- потенцирати и стимулисати разврставања комуналног отпада од стране локалног становништва на месту одлагања;
- едукација становништва, јавних служби и бизнис сектора о значају и начинима исправног поступања са отпадом.

Посебне мере:

- правовремено уклањање осушених стабала четинара, у циљу спречавања развоја поткорњака и ширења истих на здрава стабла.

МЕРЕ ЗАШТИТЕ ОД БУКЕ

Законски нормативи у вези заштите становништва од штетног дејства буке доносе се у облику максимално дозвољеног нивоа меродавног параметра или параметара који представљају полазну обавезу испуњења услова везаних за проблематику буке.
С обзиром да планско подручје није угрожено повећаним нивоом комуналне буке, основне мере заштите од њеног неповољног дејства односе се поштовањем граничних вредности о дозвољеним вредностима нивоа буке у животној средини у складу са прописима приликом изградње туристичког комплекса Еурополис и завршетка изградње хотела.
Највиши дозвољени нивои буке изражени А - пондерисани нивоом у dB(A) (ЈУС У Ј6.205), према Правилнику о нивоу буке у животној средини (Сл. гласник РС 54/92) дати су у табели бр.14.

Табела бр.14. Највиши дозвољени нивои спољашње буке

Зоне	Намена простора	Највиши дозвољени ниво спољашње буке dB(A)	
		Дан	Ноћ
I	Подручја за одмор и рекреацију, болничке зоне и опоравилишта, културно - историјски локалитети, велики паркови	50	40
II	Туристичка подручја, мала и сеоска насеља, кампови и школске зоне	50	45
III	Чисто стамбена подручја	55	45
IV	Пословно-стамбена подручја, трговинско - стамбена подручја, дечја игралишта	60	50

Препоруке за планирање са становишта сеизмичког ризика
Правила и услови изградње, односно технички нормативи су тако дефинисани да у случају максималних потреса може евентуално доћи до оштећења инфраструктуре. Подручје Плана детаљне регулације се налази у релативно безбедном окружењу са аспекта сеизмичког ризика. У следећој табели дају се препоруке за асеизмичну градњу.

Табела бр.15.-Препоруке за асеизмичну градњу

Степен MCS Скале	***Јачина земљотреса***	***Ефекат***	***Утицај на инфра и супраструктуру***
V	Умерен	Осећају га сви људи у затвореним просторијама	Без оштећења. Функционисање 100%
VI	Средње јак	Осећају га сви људи на отвореном простору. На лошије изграђеним објектима могућа мања оштећења	Могућа мања оштећења на комуналној инфраструктури Функционисање 90% и више
VII	Јак	Могућа рушења појединих делова изграђених објеката Видљива оштећења појединих објеката (пукотине, оштећења кровова и димњака)	Мања оштећења комуналне инфраструктуре. Могући краћи прекиди у водоснабдевању, напајања електричном енергијом и ТТ везама Функционисање до 90% Отклањање кварова у периоду до 24 h
VIII	Врло јак	Рушење појединих објеката	Оштећење комуналне и могућа оштећења регионалне и магистралне инфраструктуре Функционисање до 75% Отклањање кварова у периоду до 72 h
IX	Разоран	Тешка оштећења и рушење објеката	Оштећења комуналне и регионалне инфраструктуре Функционисање до 50% Отклањање кварова у периоду до 7 дана
> IX	**катастрофалан**	Тешка оштећења више од 50% објеката. Рушење изграђених објеката. Пукотине у тлу и промене на тлу и рељефу, промена водених токова	Тешка оштећења Потребна изградња нових и реконструкција оштећене инфраструктуре

ЗАШТИТА ОД НЕЈОНИЗУЈУЋЕГ ЗРАЧЕЊА

Заштита од нејонизујућих зрачења – обухвата услове и мере заштите здравља људи и заштите животне средине од штетног дејства нејонизујућих зрачења, услове коришћења извора нејонизујућих зрачења и представљају обавезне мере и услове при планирању, коришћењу и уређењу простора. **Опште мере заштите од нејонизујућег зрачења** прописане су Законом о заштити од нејонизујућих зрачења („Сл.гласник РС” бр. 36/09):

- прописивање граница излагања нејонизујућим зрачењима;
- откривање присуства и одређивање нивоа излагања нејонизујућим зрачењима;
- одређивање услова за коришћење извора нејонизујућих зрачења од посебног интереса;
- обезбеђивање организационих, техничких, финансијских и других услова за спровођење заштите од нејонизујућих зрачења;
- вођење евиденције о изворима нејонизујућих зрачења од посебног интереса;
- означавање извора нејонизујућих зрачења од посебног интереса и зоне опасног зрачења на прописани начин;
- спровођење контроле и обезбеђивање квалитета извора нејонизујућих зрачења од посебног интереса на прописани начин;
- примена средстава и опреме за заштиту од нејонизујућих зрачења;
- контрола степена излагања нејонизујућем зрачењу у животној средини и контрола спроведених мера заштите од нејонизујућих зрачења;
- обезбеђивање материјалних, техничких и других услова за систематско испитивање и праћење нивоа нејонизујућих зрачења у животној средини;
- образовање и стручно усавршавање кадрова у области заштите од нејонизујућих зрачења у животној средини;
- информисање становништва о здравственим ефектима излагања нејонизујућим зрачењима и мерама заштите и обавештавање о степену изложености нејонизујућим зрачењима у животној средини.

Посебно су дате препоруке за дефинисање мера заштите од утицаја енергетске инфраструктуре, који су табеларно приказани.

Табела бр. 16.- Препоруке за дефинисање мера заштите од утицаја инфраструктуре[4]

ЕЛЕКТРОМРЕЖА И ОБЈЕКТИ		
Мрежа / објекат	**Заштитна зона / појас**	**Правила / могућност изградње**
Далековод 110 kV	Минимум 25m, обострано од хоризонталне пројекције далековода.	Забрањена је изградња стамбених, угоститељских и производних објеката, а евентуална изградња испод и у близини далековода условљена је Техничким прописима за изградњу надземних електроенергетских водова називног напона од 1 kV до 400 kV ("Службени лист СФРЈ", број 65/88). Обавезна је израда елабората, у коме се даје тачан однос предметног далековода и објекта који ће се градити, уз задовољење техничких прописа. За градњу објеката испод и у близини далековода потребна је сагласност "Електромрежа Србије" или надлежног електродистибутивног предузећа.
Далековод 35 kV	Минимум 10m, обострано од хоризонталне пројекције далековода.	
Далековод 10 kV	Минимум 5m, обострано од хоризонталне пројекције далековода.	
ТС 110/x kV	Минимум 2-3 ha.	Забрањена је изградња стамбених, угоститељских и производних објеката, а евентуална изградња у близини Разводног постројења (ТС) условљена је Техничким прописима за изградњу надземних електроенергетских водова називног напона од 1 kV до 400 kV (‘‘Службени лист СФРЈ’’ бр. 65/88). Обавезна је израда елабората, у коме се даје тачан однос предметног далековода и објекта који ће се градити, уз задовољење техничких прописа. За градњу објеката у близини постројења потребна је сагласност "Електромрежа Србије" или надлежног електродистибутивног предузећа.
ТС 35/x kV	Минимум 1 ha.	
Гасоводна мрежа и објекти		
Мрежа / објекат	**Заштитна зона / појас**	**Правила / могућност изградње**
Магистрални гасовод (P=50 bar)	Минимум 30m, обострано од ивице гасоводне цеви.	Забрањена је изградња стамбених, угоститељских и производних објеката, у заштитном појасу. Изградња у близини гасовода и објекта у функцији гасовода условљена је Правилником о техничким условима и нормативима за безбедан транспорт течних и гасовитих угљоводоника магистралним нафтоводима и гасоводима и нафтоводима и гасоводима за међународни транспорт (‘‘Службени лист СФРЈ’’ бр. 26/85). За добијање сагласности за градњу објеката у близини гасоводних мрежа и објеката уважити стандарде Србијагаса.
Разводни гасовод (P=50 bar)	Минимум 30m, обострано од ивице гасоводне цеви.	
Градски гасовод (P=6/12 bar)	Минимум 3m, обострано од ивице гасоводне цеви.	
Градски гасовод (P=4 бар)	Минимум 1m, обострано од ивице гасоводне цеви.	
Главна мернорегулациона станица (ГМРС)	50m у радијусу.	
Мернорегулациона станица (МРС)	15m у радијусу.	
Компресорска станица главни разделни чвор (КСГРЧ)	15m у радијусу.	
Остале енергетске мреже		
Мрежа / објекат	**Заштитна зона / појас**	**Правила / могућност изградње**
Продуктовод	Минимум 5 m, обострано од ивице цеви. У зависности од врсте флуида дефинише се шири појас заштите.	Забрањена је изградња стамбених, угоститељских и производних објеката, у заштитној зони. Изградња у близини продуктовода дефинисаће се из Привремених правила грађења и важећих законских прописа.
Топловод	Минимум 1 m, обострано од ивице цеви.	

МЕРЕ ЗАШТИТЕ КУЛТУРНИХ ДОБАРА

[4] Препоруке су дате за све енергетске системе различитих енергетских система, тако да имају општи (универзалини) карактер и у том смислу кореспондентни су планираним објектима и инфраструктурним мрежама

Мере заштите археолошких локалитета

- Забрањује с неовлашћено копање, одношење камена и земље са налазишта
- Извођење грађевинских радова и промене облика терена дозвољавају се само након обезбеђених археолошких истраживања, уз адекватну презентацију налаза
- Забрањује се просипање и одлагање отпадних и штетних материјала, складиштење материјала и стварање депонија
- Забрањује се неовлашћено прикупљање археолошког материјала
- Забрањује се одношење и уништавање надгробних споменика
- На парцелама које се граниче са евидентираним археолошким локалитетима обезбедити стручни надзор (стручно лице-археолог) приликом извођења земљаних радова
- Уколико се при земљаним радовима наиђе на, до сада, непознато археолошко налазиште, Извођач радова је дужан да обустави радове и обавести надлежну службу заштите.
- Извођач је дужан да предузме мере заштите како налазиште не би било уништено или оштећено
- Трошкове испитивања и конверзације откривеног материјала сноси Инвеститор

Мере техничке заштите за надгробне споменике и кенотафе

- Забрањује се складиштење материјала и стварање депонија на деловима гробља са најстаријим споменицима
- Забрањује се уклањање старих споменика како би се ослободио простор за нова сахрањивања
- Сахрањивање на старим гробним местима дозвољено је само уз адекватну заштиту старог споменика и уз сагласност надлежне службе заштите
- Забрањује се одношење надгробника и прекопавање гробова

4.0. СМЕРНИЦЕ ЗА НИЖЕ ХИЈЕРАРХИЈСКЕ НИВОЕ

Законски основ

У складу са одредбама члана 16. Закона о стратешкој процени утицаја, Извештај о стратешкој процени садржи разрађене смернице за планове или програме на нижим хијерархијским нивоима. Смернице обухватају дефинисање потребе за израдом стратешких процена и процена утицаја пројеката на животну средину, аспекте заштите животне средине и друга питања од значаја за процену утицаја на нижим хијерархијском нивоу.

Стратешка процена утицаја на животну средину ради се за следеће стратешке документе:

- просторне планове општина/градова
- секторске програме и планове којима се планира развој у општинама.

При изради стратешке процене за наведене документе процењују се утицаји стратешки значајних решења и концепата на животну средину, у складу са врстом и нивоом детаљности сваког документа.
Процена утицаја на животну средину ради се за постројења, објекте и делатности, како је законом прописано.
Законом о стратешкој процени утицаја на животну средину прописана је обавеза израде стратешке процене утицаја на животну средину за урбанистичке планове (члан 5., став 1.) За планове којима је предвиђено коришћење мањих површина на локалном нивоу одлуку о стратешкој процени доноси орган надлежан за припрему плана ако постоји могућност појаве значајних утицаја, што се утврђује према критеријумима датим у Прилогу 1. Закона (став 2. истог члана).

У хијерархији просторних и урбанистичких планова, План детаљне регулације је најнижи хијерархијски ниво. Имајући у виду ову чињеницу, као и чињеницу да се стратешке процене утицаја на животну средину израђују за просторне и урбанистичке планове, не предвиђа се даља разрада и израда стратешких процена.
Сходно пропозицијама и одредбама Закона о процени утицаја на животну средину ("Службени гласник РС", број 135/04 и 36/09.), за потребе прибављања одобрења за градњу може се тражити израда Студије о процени утицаја на нивоу пројектно-техничке документације.
Носилац пројекта је, у складу са чланом 8. Закона о процени утицаја, у обавези да се обрати надлежном општинском органу са захтевом о одређивању потребе израде

Студије процене утицаја на животну средину, у складу са Законом о заштити животне средине („Сл. гласник РС” бр. 135/04, 36/09, 72/09, 43/11), Законом о процени утицаја на животну средину ("Сл. гласник РС", бр. 135/04 и 36/09), Правилником о садржини студије о процени утицаја на животну средину ("Сл. гласник РС", бр. 69/2005), и Уредбом о утврђивању Листе пројеката за које је обавезна процена утицаја и Листе пројеката за које се може захтевати процена утицаја на животну средину („Сл. гласник РС” бр. 114/08).
Процена утицаја на животну средину обавезна је за све пројекте потенцијалне изворе загађивања животне средине и угрожавања њеног квалитета и капацитета.

5.0. ПРОГРАМ ПРАЋЕЊА СТАЊА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ У ПОСТУПКУ СПРОВОЂЕЊА ПЛАНА

Успостављање система мониторинга је један од приоритетних задатака како би се предложене мере заштите животне средине у Плану детаљне регулације „Брдо Град“ у Косјерићу, могле успешно контролисати и пратити при имплементацији Плана.

Програм праћења стања животне средине у току спровођења Плана садржи, према Закону о стратешкој процени утицаја на животну средину („Сл. гласник РС”, бр. 135/04 и 88/10), следеће ставке:

- опис циљева Плана и програма,
- индикаторе за праћење стања животне средине,
- права и обавезе надлежних органа,
- поступање у случају појаве неочекиваних негативних утицаја.

Потребно је обезбедити континуирано праћење стања квалитета животне средине и активности у простору, што ствара услове за рационално и еколошки прихватљиво управљање животном средином.

На подручју града Косјерића Завод за јавно здравље Ужице контролише квалитет ваздуха, на подручју Плана детаљне регулације није успостављен систем мониторинга. Неопходно је указати на значај истог. У том смислу, за потребе овог извештаја, дају се основе за конституисање интегралног програма мониторинга, који би требало да буде саставни део мониторинга за територију планског подручја и утицајног подручја (гравитационих зона), односно делова суседних општина и округа. У оквиру праћења стања животне средине, у складу са Законом и другим прописима, предвиђа се праћење:

- квалитета ваздуха ;
- квалитета вода (загађујуће материје и друге карактеристике);
- квалитета земљишта;
- (мониторинг) отпада
- заштите културних добара;
- заштите од удеса, нејонизујућег зрачења, буке и др;

За предметно подручје основни циљ је:

- формирање аутоматизованог мониторинг-система који ће бити део интегралног мониторинга надлежних општина и Републике,
- формирање катастра загађивача
- обезбеђивање правовременог реаговања и упозорења на могуће негативне последице и акцидентне ситуације,
- увид у стање природних вредности - чиниоца животне средине и врсте могућих загађења.

5.1. ИНДИКАТОРИ ПРАЋЕЊА СТАЊА

Индикатори праћења стања представљају инструмент за сагледавање и оцењивање стања животне средине и улазне податке на основу којих се прати стање животне средине, врши процена могућих утицаја и дефинишу обавезне мера заштите.

Табела бр. 17. - Индикатори праћења стања животне средине

Област стратешке процене	**Индикатор**
Отпад	број становника обухваћем организованим одношењем отпада
	количина отпада по становнику или сектору; % отпада који се третира;
	% отпада који се одлаже на регионалну депонију
Заштита ваздуха	емисија SO_2, NO_2, чађи и суспендованих честица, број дана када је прекорачена гранична вредност имисије (ГВИ) за чађ, SO_2, NO_2
Заштита вода	петодневна биохемијска потрошња кисеоника (ВРК-5), суспендоване и друге материје , pH вредност, температура воде, укупан број колиформних организама
Заштита земљишта	% обрадивог у односу на укупно земљиште
	пољопривредна површина (обрадива површина) по становнику
	количина минералних и органских ђубрива и пестицида у обрадивом пољопривредном земљишту I-V класе
Удеси и елементарне непогоде	- учесталост удеса у производњи, и транспорту - постојање планова заштите од удеса
Заштита од буке	-ниво буке у животној средини у дневном и ноћном периоду,

5.2. ПРАВА И ОБАВЕЗЕ НАДЛЕЖНИХ ОРГАНА

Јединица локалне самоуправе – општина, стара се о заштити животне средине. У надлежности општине је да припрема и доноси локалне програме коришћења и заштите природних вредности, програме заштите животне средине, односно локалне акционе и санационе планове.

Одредбама чл. 69. и 73. Закона о заштити животне средине прописане су надлежности, права и обавезе републичких и локалних органа. Истовремено, надлежности, права и обавезе су садржани и у одредбама Закона о управљању отпадом ("Службени гласник РС", број 36/09 и 88/10). Главна обавеза из наведних закона је у мерењу, односно загађивачи и установе које обављају мерење у обавези су да спроводе одговарајуће активности на планском подручју.

Обавеза надлежних органа је да:

- усвоји локалну регулативу (нормативна акта) из области контроле и мониторинга стања животне средине;
- заштите постојећи биљни и животињски свет, спровођењем планских решења заштите;
- изради Програм за систематско праћење стања животне средине на територији општине Косјерић у складу са важећом законском регулативом;
- обезбеди локације за постављање мерних станица и узимање узорака;
- успостави мониторинг у границама Плана и формира локалну мониторску мрежу;
- ангажује овлашћену институцију која ће вршити континуална као и повремена мерења, а податке добијене са мерних места доставати надлежном органу локалне самоуправе;

- надлежни орган је у обавези да податке добијене праћењем стања животне средине на подручју Плана доставља Агенцији за заштиту животне средине на прописан начин
- правовремено обезбеде услове за адекватан третман чврстог и течног отпада;
- спроводе све мере за спречавање евентуалних инцидентних ситуација у саобраћају,на саобраћајницама (пре свега спречавање инцидената у транспорту и претовару опасних материја, транспорту и претовару горива и сл.);
- обезбеде спровођење инспекцијског надзора и спровођење закона.

Оператер сваког извора загађења у обавези је да:

- надлежном органу достави податке о стационарном извору загађивања и свакој његовој промени;
- обезбеди редован мониторинг емисије и да о томе води евиденцију;
- обезбеди континуална мерења емисије ако за то постоји обавеза самостално, путем аутоматских уређаја за континуално мерење;
- води евиденцију о обављеним континуалним мерењима са подацима о мерним местима, резултатима и учесталости мерења и достави податке једном у три месеца и достави мерења на годишњем нивоу у виду годишњег извештаја;
- обезбеди контролна мерења емисије преко овлашћених организација, ако мерења емисије не обавља самостално;
- обезбеди прописана повремена мерења емисије, преко овлашћеног (акредитованог) правног лица два пута годишње уколико не врши континуални мониторинг, а податке достави надлежном органу;
- испитују квалитет отпадних вода пре и после пречишћавања, да обезбеде редовно функционисање уређаја за пречишћавање отпадних вода и да воде дневник њиховог рада;
- врше испитивање количине опасних и штетних материја у земљишту уколико постоји могућност загађења земљишта .

У случају саобраћајних акцидената могуће су штете на самом извору, односно нема опасности на шире окружење. На основу важећих прописа транспорт опасних, отровних и експлозивних материјала није дозвољено у насељима. Детаљније мере заштите прописују се у одговарајућим проценама утицаја пројеката за саобраћајнице, односно у поступцима за руковање и транспорт опасним, отровним и експлозивним материјама, као и складиштењу, претовару и транспорту нафтних деривата.

Ниво угрожености од земљотреса је у зони интензитета 6° > МСК > 8°.
па се морају поштовати мере заштите при градњи објекта у трусним подручјима за степен заштите интензитета 6° > МСК > 8°., што подразумева одговарајућу градњу, избор материјала и др. У циљу најекономичније и најадекватније сеизмичке заштите, првенствено се треба определити за објекте грађене од природних материјала (дрво, камен и др.). Ова мера је у складу са другим елементима планирања и коришћења планског подручја.

6.0. МЕТОДОЛОГИЈА СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ ПРОЦЕНЕ УТИЦАЈА ПЛАНА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ

Сврха стратешке процене утицаја на животну средину је благовремено и систематично разматрање могућих утицаја на животну средину на стратешком нивоу планирања и програмирања, уважавајући принципе одрживог развоја. Стратешка процена се у међународној пракси афирмише доношењем EU Directive 2001/42/EC о процени утицаја на животну средину планова и програма. Доношењем сета закона о заштити животне средине, крајем 2004. године стратешка процена утицаја је уведена у домаћу праксу планирања и програмирања. С обзиром да је релативно кратак период у примени стратешке процене, постоји низ проблема и ограничења, као и различити приступи у утврђивању оптималног методолошког обрасца и приступа.

У пракси су у примени два основна обрасца: (1) технички и (2) планерски. Технички приступ у основи користи прилагођену методологију процена утицаја пројеката. У планерском приступу се претежно користе квалитативне – експертске методе из разлога што су планови сложенији од пројеката, баве се стратешким питањима и имају мање детаљних информација о животној средини, заснивају на концепту одрживог развоја и обухватају друштвена и економска питања, планирају се тзв. „непланабилни процеси” који имају виши степен ентропије. Због тога није могуће у потпуности применити математичке моделе са одговарајућим степеном поузданости, док учешће већег броја заинтересованих страна и јавности даје процесу стратешке процене специфичан карактер, јер је потребно да се резултати на разумљив начин представе разним друштвеним групама и другим учесницима у процесу израде и доношења.

У том смислу, у пракси стратешке процене користе се најчешће експертске методе као што су: контролне листе и упитници, матрице, мултикритеријумска анализа, просторна анализа, SWOT анализа, Делфи метода, оцењивање еколошког капацитета, анализа ланца узрочно-последичних веза, процена повредивости, процена ризика, итд. Заједничка техника различитих метода представљају матрице утицаја којима се испитују промене које би изазвала имплементација плана и изабраних варијанти (укључујући и ону да се план не примени). Матрице се формирају успостављањем међусобних односа између циљева плана, планских решења и циљева стратешке процене са одговарајућим индикаторима. За потребе ове процене потребно је применити и прилагодити методологију процене која је развијана у домаћој пракси у протеклом периоду, а која је углавном у сагласности са новијим приступима и упутствима за израду стратешке процене у Европској Унији, као и новије праксе стратешке процене утицаја на животну средину у Србији.
У овом делу Извештаја о стратешкој процени потребно је да се у складу са основним (методолошким) поступком представи коришћена методологија у оквиру неколико фаза стратешке процене:

(а) скрининг – дефинисања садржаја стратешке процене,
(б) скопинг – дефинисања обима стратешке процене,
(в) дефинисање кључних (битних) промена,
(г) процена у ужем смислу,
(д) предвиђање последица,
(ђ) одређивање мера,
(е) контрола и ревизија,
(ж) имплементација.

Разрадом наведених фаза потребно је развити и у Извештају представити поступак стратешке процене за План детаљне регулације.

7.0. ТЕШКОЋЕ ПРИ ИЗРАДИ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ УТИЦАЈА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ

У процесу израде стратешке процене утицаја Плана детаљне регулације „Брдо Град“ у Косјерићу нису уочене битне тешкоће које би утицале на ток и поступак процене утицаја стратешког карактера. Опште тешкоће приликом израде стратешке процене могу се класификовати у неколико група и то: организационо - управљачке тешкоће – не постоји потпуни институционални оквир надлежан за послове заштите животне средине, што за последицу има да не постоји организован систем мерења и мониторинга; кадровске – не постоји довољан број стручњака који би својим стручним радом допринео развоју система заштите животне средине; материјално – финансијске који се огледа у чињеници да се планско подручје налази у једном од слабије развијених делова Републике.

У процесу израде стратешке процене утицаја Плана детаљне регулације „Брдо Град“ у Косјерићу успостављена је сарадња са заинтересованим органима и организацијама, надлежним органом за животну средину, достављена је сва постојећа просторно-планска и урбанистичка документација на увид као и подаци студијске, пројектне и друге доступне документације што је било од изузетног значаја за оцену стања животне средине.

8.0. ПРИКАЗ НАЧИНА ОДЛУЧИВАЊА

Члан 18. Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину дефинише учешће заинтересованих органа и организација, који су дужни да доставе своје мишљење у року од 30 дана. Пре упућивања захтева за добијање сагласности на Извештај о стратешкој процени, орган надлежан за припрему плана обезбеђује учешће јавности у разматрању Извештаја о стратешкој процени (члан 19). Орган надлежан за припрему плана обавештава јавност о начину и роковима увида у садржину извештаја и достављање мишљења, као и времену и месту одржавања јавне расправе у складу са законом којим се уређује поступак доношења плана.

Због значаја могућих негативних и позитивних утицаја предложеног плана на животну средину, здравље људи, социјални и економски статус локалних заједница важно је адекватно и "транспарентно" укључивање заинтересованих страна у процес доношења одлука по питањима заштите животне средине. Учешће надлежних органа и организација обезбеђује се писменим путем и путем презентација и консултација у свим фазама израде и разматрања стратешке процене. Учешће заинтересоване јавности и невладиних организација обезбеђује се путем средстава јавног информисања и у оквиру јавног излагања Плана детаљне регулације. Орган надлежан за припрему плана израђује извештај о учешћу заинтересованих органа и организација и јавности који садржи сва мишљења о СПУ, као и мишљења изјављених у току јавног увида и јавне расправе о плану. Извештај о СПУ доставља се заједно са извештајем о стручним мишљењима и јавној расправи органу надлежном за заштиту животне средине на оцењивање. Оцењивање се врши према критеријумима из прилога II закона. На основу ове оцене орган надлежан за заштиту животне средине даје своју сагласност на извештај о СПУ у року од 30 дана од дана пријема захтева за оцењивање. После прикупљања и обраде свих мишљења орган надлежан за припрему плана доставља Нацрт Плана детаљне регулације заједно са Извештајем о СПУ надлежном органу на одлучивање.

9.0. ЗАКЉУЧЦИ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ УТИЦАЈА (НЕТЕХНИЧКИ РЕЗИМЕ)

Закључци о израђеном Извештају о стратешкој процени, тј. закључна разматрања према важећој регулативи представљају део документа који је намењен широј јавности. Основни смисао је да се омогући лакши увид у налазе стратешке процене. Другим речима, закључна разматрања представљају „нетехнички резиме” који се израђује у складу са Европском директивом. У нетехничком резимеу представља се сумаријум информација датих у Извештају о стратешкој процени. Ове информације, с обзиром да су намењене јавности, представљају се на поједностављен начин. Закључна разматрања ове стратешке процене условно говорећи, представљају резиме или врсту завршног прегледа стратешке процене.

Стратешка процена утицаја на животну средину је поступак који обезбеђује услове за одговарајућу заштиту животне средине у току спровођења плана. Методолошки образац у току израде плана је у потпуности на принципима одрживог развоја, као и принципима прописаних Законом. С обзиром да је у самој изради Плана извршено интегрисање проблематике заштите животне средине у планска решења, од дефинисања циљева, па све до мера за спровођење, накнадно обављање стратешке процене даје одређене препоруке за спровођење. У том смислу може се уопштено закључити да је стратешка процена у потпуности у складу са Законом о стратешкој процени утицаја на животну средину.

На основу увида у стање на терену, положаја подручја у простору и увида у планску документацију, утврђено је да на подручју Плана не постоје значајнији фактори угрожавања стања животне средине. Квалитет животне средине је очуван и у постојећем стању нема већих потенцијалних загађивача. Главни проблем је неадекватно управљање комуналним отпадом.

Заштита животне средине остариће се комплексним решењима и мерама у области одржавања и унапређења квалитета ваздуха, унапређења квалитета земљишта, управљања отпадом и финансирања у заштиту и развијања програма мониторинга, имплементацијом различитих комплементарних докумената.
Процена утицаја на циљеве стратешке процене вршена је за варијантна и планска решења. Поређењем добијених резултата за варијантна решења закључено је да је друго варијантно решење најповољније са аспекта заштите животне средине. Етапна реализација је најповољније решење, с тим да се примењују адекватне мере заштите, којима се обезбеђује заштита животне средине уз истовремену претпоставку стварања основе за одрживи развој.

Процена утицаја планских решења на циљеве стратешке процене вршена је у две фазе: у првој су одређени утицаји, а затим је утврђен њихов значај према карактеристикама из Прилога I Закона - врста, вероватноћа, учесталост, временска и просторна димензија утицаја. У коначној матрици су приказани значајни утицаји за које су затим припремљене мере за смањење негативних односно увећање позитивних утицаја на животну средину.

Мере за спречавање и ограничавање негативних и увећање позитивних утицаја разрађени су за: заштиту ваздуха, заштиту вода, заштиту земљишта, управљања водом, заштиту од буке, заштиту природног и културног наслеђа, као и друге мере заштите.
Програм за праћење стања животне средине (мониторинг) обезбеђује услове за праћење утицаја на животну средину дефинисаних стратешком проценом, односно непосредно праћење реализације планских решења, као и остваривање услова и мера заштите. Како не постоји установљен систем мониторинга за територију општине, дат је концептуални оквир за конституисање интегралног програма мониторинга са индикаторима животне средине, обавезама надлежних органа у праћењу стања животне средине и поступањем у случају неочекиваних утицаја на животну средину.

Методологија коришћена у изради стратешке процене заснована је на позитивној. Избор индикато доброј пракси. Вршена је оцена индикатора према њиховој доступности и усклађености са системом индикатора који се користе у Европској Унији (Европска агенција за животну средину - ЕЕА) и Организацији за економску сарадњу и развој (ОЕЦД).

Начин одлучивања је заснован на интенцији да се изврши постпланска имплементација стратешке процене, што ће резултирати евентуалним изменама и допунама. Овакав начин имплементације има своје специфичности, а да би био и ефикасан, важно је формирати систем континуалног планирања и мониторинга, из разлога редовне евалуације примене плана и остваривање планских решења, као и идентификације и анализе могућих проблема и тешкоћа. У том смислу, програм мониторинга представља снажну подршку за конституисање система доношења одлука, како би се на начин субординације пратила реализација Плана.

У потпуности су испоштовани урбанистички нормативи и стандарди, прописана су правила уређења, изградње и заштите животне средине, као и мере за превенцију акцидената, хазарда и одбрану од елементарних непогода. Планом су предвиђена решења у оквиру прихватљивих капацитета са аспекта заштите животне средине, односно у складу са урбанистичким показатељима (степен заузетости и индекс изграђености). Истовремено, предвиђена је изградња инфраструктуре, управљање комуналним отпадом, као и планско решавање проблема водоснабдевања и одвођења отпадних вода. Капацитети инфраструктуре су прилагођени дугорочним пројекцијама социо-економског развоја, имајући у виду даљу урбанизацију и развијање привредних активности.

Реализацијом Плана целокупан простор ће се амбијентално обогатити, с обзиром да је поред изградње туристичких капацитета- изградња туристичког комплекса Еурополис, планирано развијање туристичке понуде, спортско рекреативних садржаја. Реализацијом инфраструктурних планских решења побољшаће се стање квалитета животне средине.